

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Ejeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 1150 Lei
Félévre 600 „
Negyedévre 320 „
Egy óra 110 „

XI. évfolyam ♦ 175. szám

1928 augusztus 8 Szerda

• 5088 Ab 22 •

Cenzurat: Suclu

KELELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Risebbségi törvény zsidók nélkül

Hivatalos és félhivatalos nyilatkozatok hónapok óta kürtölik világra, hogy a kormány törvényhozásilag akarja rendezni a kisebbségi kérdést. Ennek előkészítésére miniszteri bizottságot is küldtek ki, amelynek az lenne a feladata, hogy a kérdést tudományos adatgyűjtés és a kisebbségekkel való közvetlen érintkezés útján előkészítse és a szükséges törvényjavaslatokat megszövegezze. Az egyik kisebbségi párt vezetőségét állítólag felszólította a kormány, hogy irásbancban terjessze elő kérésait és javaslatait a kisebbségi kérdés gyökeres rendezésére vonatkozóan. Nincs tudomásunk róla, vajon a többi kisebbségek szervezetei kaptak-e hasonló felhívást a kormánytól, csak annyit tudunk, hogy az országnak számban, második helyen álló kisebbsége, a zsidóság ilyen irányú felszólítást nem kapott. E pillanatban még nem vagyunk tisztában a mellőzés okával. Két ilyen ok lehetséges: az egyik, hogy a kormány nem kíváncsi a zsidók véleményére és megalkotja a kisebbségi törvényt róluk — nélkülük a másik, hogy a kormány a zsidóságot nem tekintik kisebbségnek s ezért a készülő kisebbségi törvényt nem is akarja kiterjeszteni a zsidóságra.

Bármelyik ok játszott is közre abban, hogy a kormány mindezekig negligálta a zsidó szervezeteket e fontos probléma megoldásánál, a zsidóságnak mindezt egyre annál fontosabb érdeke és a zsidó politikai szervezeteknek annál fontosabb kötelessége, hogy a kérdést a maguk részéről napirenden tartásuk és a nyilvánosság fóruma előtt tisztázzák.

Az első pont, amely sürgős tisztázásra vár, hogy a kisebbségi kérdés általános rendezése során figyelembe veendő-e a zsidóság is? Vagyis, államjogi szempontból nemzeti kisebbség-e a zsidóság, ép úgy, mint a magyar, német stb., vagy sem. Ennek a kérdésnek tisztázása azért fontos, mert a jelenlegi kormány magartása fölöttébb határozatlan és rapszodikus. Elméletben hajlamosságot mutat arra, hogy a nyugati államok mintájára a zsidóságot csak vallásnak tekintse és a zsidóságot csak a többségi néphez sorozza, gyakorlatilag ezzel szemben annál következetesebben és brutálisabban hangsúlyozza ki a zsidóság népi különállását. Ez azonban az éremnek csak egyik és nyilván jelentéktelen oldala. A másik oldalához az tartozik — és ebben a kérdésben talán mégis ez a döntő, — hogy a zsidóság kisebbségnek tekint-e magát vagy sem. Ezenéve az ország zsidósága többiben nyilatkozott meg félre nem érthető formában. A csatlolt területek zsidósága már az impérium változás pillanatában szinte egyöntetűen helyezkedett a nemzeti kisebbségi álláspontra, a regáti zsidóság hivatalos képviselői pedig nemrég fejtették ki a kamarában és szenátusban, hogy ők zsidó etnikai kisebbségnek tekintik a zsidóságot.

Ezek alapján nem lehet vitás, hogy a kisebbségi kérdés általános rendezése során nem szabad figyelmen kívül hagyni a zsidóságot sem, amely közel egymillió lelket számlál és ennél fogva, a magyarok után, a legnagyobb kisebbsége az országnak. Ha a kormány nem tartotta szükségesnek véleményünket kikérdezni, annál fontosabbnak tartjuk mi,

hogy álláspontunkat és kívánásainkat megismerje a nagy közvélemény és meghallgassa a kormány is. Semmiestre sem nyugodhatunk bele abba a rendszerbe, amelyet a liberális rendszer eddig meghonosított. Ez a rendszer abból állt, hogy ha a zsidóság valamely követeléssel mint kisebbség jelentkezett azt mondták neki: ez a jog nem illet meg téged, mert nem vagy kisebbség, ha pedig a többségi nép jogán mert követelni valamit, akkor meg pláne ráfordítotték és azt mondták, hogy mer ez az idegen jogokat követelni magának! Ennek a megszegyenítő labdajátéknak véget kell vetni. Mi megelégszünk az igazságosan megszabott kisebbségi jogokkal és nem akarunk a többségi nép leple mögé rejtőzni. De ahhoz viszont ragaszkodunk, hogy ezek a kisebbségi jogok precízen, határozottan legyenek megformulázva és

hogy kifejezetten ránk is vonatkozzanak. Csehszlovákiában és Lengyelországban alkotmánytörvények ismerik el a zsidóság nemzeti kisebbségi mivoltát és terjesztik ki rájuk a kisebbségi jogokat. A zsidókérdés őszinte rendezése csakis ezen az elvi alapon lehetséges. Beláthatatlan következményekkel járó hibát követne el a kormány, ha a kisebbségi kérdés általános rendezése során a zsidósággal szemben nem ezzel az őszinte nyíltsággal járna el és továbbra is fenn akarná tartani azt a kétértelmű és minduntalan megrázkódtatásokhoz vezető politikát, amelyet eddig folytatott a zsidósággal szemben.

Am nemcsak a kormánynak, de első sorban a zsidóságnak és a zsidóság politikai szervezeteinek kötelessége ezt a kérdést a legnagyobb határozottsággal napirenden tartani és kedvező megoldáshoz juttatni. Ha valaha, egy most van szükség arra, hogy a zsidóság egységesen juttassa kifejezésre akarátát és egyöntetűen hozza követeléseit a kormány tu-

domására. Valósággal katasztrófális lenne, ha mindegyik szervezet és mindegyik frakció külön-külön divergáló felfogását, mert ez esetben a kormánynak nagyon könnyű dolga volna. Egyik frakciót, a másikkal szemben játszáná ki s a zsidóság ismét üres kézzel maradna. Az első lépések megtörténtek már az egységes nagyromániai zsidó szervezet megalakítására és már a legközelebbi hetekben tervbe van véve a Legfőbb Zsidó Politikai Tanács megalakítása, amelyben valamennyi romániai zsidó szervezet paritásos alapon venne részt. A kisebbségi törvény lesz az első próbaköve annak, hogy életképes-e ez a politikai alaklat, hogy képes lesz-e ebben az életbevágóan fontos kérdésben egységes platformra hozni a romániai zsidóságot, vagy sem. Biznunk kell benne, hogy a szükség parancsa erősebb lesz a provinciális szempontoknál és hogy a nagy népi gondolat háttérbe fogja szorítani a pillanat diktálta opportunus félmegoldásokat.

Megkezdődött Radics István agóniája

A horvát parasztpárt vezérének életét, orvosai szerint már csak a czoda mentheti meg. Egyre izgatottabb lesz a zágrábi ucca hangulata

Zágráb, augusztus 7. Amitől egész Horvátországban, de Belgrádban is napok óta rétegetve tartanak: a nagybeteg Radics István, a horvát parasztpárt bálványozott vezérének agóniája megkezdődött. Az orvosok véleménye szerint Radics állapota annyira súlyosodott, hogy a katasztrófa bekövetkezésétől minden percben tartani lehet. A nagybeteg pártvezér vért nagymennyiségű cukor irritálja, ezenfelül lábai a vizenyőtől erősen megduzzadtak. Az utóbbi órákban nemcsak a szív működésében, hanem az

agyfunkcióban is jelentős zavarok léptek fel, amik már az agónia kétségtelen jelei.

Chovstek bécsi professor véleménye szerint Radics életét már csak csodászerű véletlen mentheti meg, s ha netán valami javulás be is állana, úgy csak hosszú gyógyulási idő után lehetne a beteg felépülésével számolni.

Radics agóniája a politikai izalmakat és a bizonytalanságot, ha lehet, még egy fokkal feszültebbé és izgatottabbá tette. Az izgatottságot jellemzi az is,

hogy Sándor király, megszakitva nyaralását, tegnap, Marinkovics külügyminiszter kíséretében Belgrádba érkezett a kormány pedig nagyobb katonai erőkkel koncentrált Zágrábba, amit érthetővé tesz az a körülmény, hogy az ucca izgatottsága és a politikai szenvedélyekre való hatása egyre erősebb és érzékenyebb lesz. A szenvedélyeket a horvát parasztpárt vezetői már alig tudják megfékezni. Radics bekövetkező halála esetén pedig a legteljesebb felfordulással is számolni lehet.

A szovjet visszahívta Trotzkijt száműzetéséből

Állítólag Kalinint és Rykowitz is visszahívták

Moszkva, augusztus 7. Az oroszországi események ismét a világerőklődés közep pontjába kerültek. A kommunista internacionálé pár nappal ezelőtt lezajlott kongresszusán Buchariu, elnöki megnyitójában azt a kijelentést tette, hogy a múlt év folyamán egész Európáért tovább haladt a kapitalista rend megszüntetésének folyamata és önámítás volna kétségbevonni azt, hogy a kapitalista termelés gazdasági és politikai téren újabb eljutott a stabilitásnak olyan fokáig amelynek visszatérése valószínűtlennek látszott a háború másodnapján.

Buchariunak ez a kijelentése tökéletes igazolása annak az állításnak, amelyért Trotzkijt és társait a tél folyamán száműzetésbe küldték. Trotzki annak idején főleg amellett tört lándzsát, hogy a világorradalmat helyesebben az európai forradalmat le kell venni a moszkvai politika napirendjéről. Trotzki és Stalin között a parasztkérdés tekintetében is mély ellentétek alakultak ki, melyek is végül Stalin győzelmével és Trotzki, valamint társai száműzetésével végződtek.

Az események azóta, mint Buchariu beszéde is bizonyítja, Trotzkijt és társait igazolták. A gabonakrisis, melynek oka nemcsak a szárazságban, hanem a közép- és nagyparasztság szabotázsában keresendő teljes egészében feltárták az orosz belső viszonyok krízisét. Ezenfelül külpolitikai viszonylatokban is súlyos kudarcok érték a szovjetet, — az antibolsevista front nemcsak a kapitalisták, hanem a szocialista internacionálé részéről is szorosabbra kovácsolódott a szovjetek körül Trotzkiék száműzetése óta.

Stalinéknak, akarva-nem akarva végül is be kellett látniuk, hogy Trotzkiéknek sok tekintetben igazuk volt és a jelenlegi kritikus viszonyok között munkájukat nem nélkülözhetik.

Ezzel magyarázható a szenzációs, bár nem meglepő híradás, mely arról számol be, hogy Trotzkijt a szovjetkormány visszahívta a száműzetéséből és állítólag Kalinint és Rykowitz is rövidesen visszahívják, annak ellenére, hogy e két

vezetőpolitikus nyitani meg akarja buklatni Stalint.

Troczki és társainak visszahívása, nemcsak a szovjet belügyeinek alakulása hanem világpolitikai szempontból is rendkívüli jelentőségű. Ha Trotzki ismét hatalomra kerül, úgy várható, hogy a szovjet propaganda és a szovjet külpolitika frontján rövidesen szélsőséges fog beállni mert míg Troczkiék belpolitikai lag az erélyes indusztrialist s így a városi, illetőleg ipari proletariatus hegemóniájának megerősítését követelik, addig külpolitikailag az európai politikába való erélyes bekapcsolódás és a nemzetközi üzleti életben való jelentős részvétel, tehát a N. E. P. továbbfejlesztésének hívei.

— Francia repülők rekordjavító kísérletét, Párisból jelentik: A lebourgeti repülőterén Favreux és Demarrier repülők ma reggel öt óra óta harmincöt perckor felszálltak azzal a céllal, hogy megjavítsák a távolsági és időtartamrekordot.

INNEN-ONNAN

A francia forradalom kiállítás.

Párisban nagy érdeklődést kelt a francia forradalom adalékainak kiállítása. A kiállítás bejáratánál ez a furesa (talán jelképes) fölírás olvasható.

— Bemenet balra, kijárat jobbra.

Az anyag időrendi sorban van felsorakoztatva. Nyomatványokkal, kéziratokkal kezdődik, melyek az előfutároktól, bélelcikléktől, enciklopédistáktól származnak. Itt látható J. J. Rousseau könyvének, a „Valószínűsok”-nak kézirata is.

Emitt az általános választójogot elhatározó akta, 1792 augusztus 10-ről. Az alkotmányozó gyűlés eltöröl a polgárok között mindennemű különbséget s elhatározza, hogy Franciaországban minden 25 évet betöltött egyén „választó és választható”.

A látogatók különös izgalommal szemlélik a király kivégzésére vonatkozó adalékokat. XVI. Lajost tudvalevőleg január 15-től 19-ig tartó ülészakban ítélték halálra névszerinti szavazás alapján. Ezeket a szavazatokat gyakran látva vetették, bírálatták, osztályozták, azt is be akarták igazolni, hogy a szavazatokat rosszul olvasták össze. Kétségbe vonták az elítélés jogérvényességét is. Ha figyelembe vesszük a háttérben mozgó politikai erőket, megállapíthatjuk, hogy a többség tényleg nem akarta a király halálát, csak a csöcseléktől való félelmében szavazta meg s hogy a döntő szót Robespierre mondta ki.

A király kivégzése 21-én történt. Látjuk a hóhér sajátkezű levelét, melyben 20-án utasításokat kér az államügyésztől a kivégzésre vonatkozólag s XVI-ik Lajosnak ugyanezen a napon keltezett levelét is, melyben az elítélt király a konventhez fordulva, három napi haladékért esedezik, hogy előkészülhessen a halálra. Ehez a levélhez a következő megjegyzés van csatolva:

— A konvent napirendre tér fölötte.

Sokan nézik azt a vérpecsétet ujságot is, melyet Marat, a nép barátja szorongatott kezében utolsó pillanatban, mikor a fürdőkádjában leszurta Corday Sarolta, a népvészér kínzó bőrvizketegysége miatt naponta fürdött, fürdés közben ujságot olvasott.

Mellette Corday Sarolta bucsulevele, mielőtt a vépadra lépett:

— Csak a bűn szegény, a vépad nem.

Amikor Dantonnak meghal a felesége, Robespierre részvételevel intéz hozzá:

— Jobban szeretlek, mint bármikor s szerettelek mindaddig, amíg meg nem halok.

Ez a „sirigtartó” szeretet nem bizonyult valósnak, mert mellette látjuk a Danton letartóztatásáról szóló rendeletet — Robespierre aláírásával.

Egy furesa angol statisztika. Noha csak kesői úkunokáinkról van szó, azért már eleve is föl kell emelni érdeküben állakozó szavunkat.

Egy unatkozó statisztikus, akinek nyilván nem volt egyéb dolga, dühbenes hivadással áll elénk. Az ideg- és elméletlegesség az utóbbi évszázadban igedelmes módon szaporodnak, úgyhogy mindig újabb és újabb elmegyógyintézeteket kell fölállítani a betegek részére, nem számítva a sok szanatoriumot, magánintézetet, ahol szintén lelkiileg torheltet apolnak.

Érdig azonban senkinek nem jutott eszébe az, amire rájött ez az angol, aki az emberi elme megrokkolásával foglalkozik. Kezében számokkal, adatokkal kumultja, hogy háromszáz esztendőn belül egyetlen epidézetű és épelméjű ember se lesz Európában.

Statisztikája nyilván sántít. Nem kell egészen komolyan venni. Megijedni sem kell tőle nagyon: hiszen oly messze van még az a háromszáz esztendő, lehet, hogy addig eszére tér az emberiség.

Okoskodása a következő: 1859-ben 535 emberre esett egy örült, 1897-ben 312 re. 1926-ban 150-re. Ha így folytatódik ez az arány — legalább a külön statisztikus állítja — 1977-ben minden száz emberre egy örült esik és háromszáz esztendőn belül ezen a téren beáll a teljes egyenlőség.

Akkor valószínűleg teljes béke és egyetértés uralkodik majd Európában s a különböző népek nem viselnek majd egymás ellen irtóháborút. Mert józan korokban ezt tették.

A szónokok királya. Az Elloquenza című olasz folyóirat meséli el, hogy milyen nagy varázsa van az ékesszólásnak még a vádlottak padján is.

Berriert, a híres ügyvédet, a jeles szónokot letartóztatták. Négyhónapi vizsgálati fogság után az esküdtek elé került. A

tárgyalóterem zsufolásig megtelt, a törvényszék folyosóján nem lehetett mozogni az erkélyek rengtek a sok embertől.

Mikor Berrier belépett a tárgyaló terembe, az esküdtek egyszerre — mintegy vezényszóra — fölállottak, hogy üdvözöljék a szónokok királyát.

Az ügyvédek, minthogy nem találtak egyebet helyet, a vádlottak padjára ültek, a vádlott melé.

Az elnök megrázta a csengetyűjét, így szólt hozzájuk:

— Uraim, ez a hely kizárólag a vádlottak részére van fenntartva, épp azért arra kérem önöket, hogy hagyják el.

Az ügyvédi kamara elnöke, aki szintén a vádlottak padján szorongott, többi ügyvédtársa között, fölkel és ezt a kijelentést tette:

— Igen tisztelt elnök ur, a vádlottak padja, minthogy Berrier ül rajta, ma oly megtisztelő hely, hogy mi valóban méltó lannak érezzük magunkat rá, szerénytelenség lenne tovább itt ülnünk. Engedünk felszólításának.

Brousson, Anatole France titkára azt állítja, hogy ő írta a nagy író egyes regényeinek legjobb fejezeteit

(Páris, augusztus 7. Az Uj Kelet tudósítójától). A francia főváros művész- és íróvilágának nyári szenzációja van: megjelent Anatole France titkárának, Jean Jaques Broussonnak második könyve is a mesterről. Az indiszkrét titkárnak ezt a második könyvét már kevesebb példányszámban nyomták, mint az előzőt, de így is röviddel megjelentelése után 50 ezer példányban fogyott el. A sajtó az indiszkrét közlésekben ezuttal nem lát kegyelenséget. Azt írják, amit Göthének Eckermann jelentett az volt Francenak Brousson, aki mindent feljegyzett a nagy íróról, bár kissé tiszteletlenül. És sikerült neki a mester szárnyain felrepülnie a balhatalanság régióiba. Az új könyv címe: „Itinéraire de Paris à Buenos-Aires”. — „Zarándoklás Párisból Buenos-Airesbe” Ez a cím ironikus utalás Chateaubriand híres könyvének, „Zarándoklás Jeruzsálembe” című vallásos szellemű áthatalott művére.

„Elsőnap”

Mig Brousson első könyvében ironiával leplezi le a nagy elbeszélőt, addig ebben az új kötetben elkeseredéssel ír még azokról a dolgokról is, amik husz évvel ezelőtt történtek. Bosszankodik mindenekelőtt azon, hogy eleinte mindössze száz frank havi fizetést kapott és még ezt a kis jövedelmet is sajnálta tőle, mert „odaát”, Délamerikában, ahol együtt vakációztak, egy napon elbocsátotta. Végkielégítésül egy Franciaországba szóló hajójegyet adott neki, de egyetlen soust sem kapott utazásul.

— Miért történt ez? — kérdi a titkár.

— Mert a hatvanöt éves Anatole France, aki otthon Cavaillét asszonynak a titkár barátságát, utközben szerelmes lett egy színésznőbe s én, a titkárja, ezt a viszonyt a leghatározottabban ellenéztem.

Cavaillét asszonynak a titkár rendszeres jelentéseket küldött az eredményekről, amiket az ötven éves színésznő ért el Anatole Francenál.

A „munkatárs”

Az író hirtelen szerzett ismerősét hajlandó lett volna oltárhoz is vezetni, — jelentette Cavaillét asszonynak a titkár, — akit nyilván emiatt intézett el olyan kurtán-furesán Anatole France. De nemcsak ezt tette meg vele, hanem azt állította róla, hogy könyveket lopott tőle.

Brousson nagy hálatalanságnak veszi ezt Anatole Francétól. Hét éven át minden munkacerejét reáparazolta. Ejjel-nappal dolgozott neki, mindenről megfedkezve „szinte a szerelemről is”, eljárt antikváriusokhoz és kiásott számára régi könyveket. Alkalmi vételeket csinált, kiadta utolsó pénzét a könyveket, úgy, hogy gyakran éhesen feküdt le.

Ami ezután ír Brousson, az bizonyára a legkínosabb szenzáció erejével fog hatni az irodalmi világban. Anatole France-ről egyik ellenfele már igyekezett egyben kimutatni, hogy műveinek egyes fejezeteit — plagizálta. Állítólag szószerint átmásolt műveibe, többek között a „Szent Klára kutja”-ba bizonyos középkori vallásos krónikákat, amelyeket kéziratban őriznek a Louvreban. Most pedig jön

Brousson, az író személyes titkára és a leghatározottabban állítja, hogy Anatole France több világhírű regényének legjobb fejezeteit ő írta. Így például „A Fehér Hévíz” és a „Jaene D'Arc című regényében egész fejezeteket írt és a „Pinguinok szigetének” egész teológiát parbeszélőt egyedül írta. Ezenkívül több novellát és előszót írt Brousson, amelyekről mindenki azt hitte, hogy Anatole France művei.

Az asszony is

Nagyon haragszik Brousson azért, amiért Anatole France cserben hagyta Cavaillét asszonyt, holott ő volt az, aki Anatole France-t kiemelte a mocsárból, aki besegítette az Akadémiába, aki megtanította, hogyan kell megkölni egy nyakendőt, hogy kell kezét eszkölni, hogy kell tisztességesen meghámozni a gyümölcsöt.

— Mi voltam én? — mondotta Brousson szerint Anatole France, — mi voltam, mielőtt ez az asszony engem kiválasztott? Egy szegény könyvtáros voltam, éhenkórász tudós. Cikkeket írtam egy családi folyóiratnak, amiért 50 frankot kaptam. Hiszen rendes otthonom sem volt.

Es majdnem szószerint mondja ugyanezt Cavaillét asszony:

„Szegény könyvtári tisztviselő! Egy antikvárius fia, aki mindig a papír és a régi könyvek levegőjében élt. En magam egész oldalakat írtam azokból a könyvekből, amik az ő neve alatt jelentek meg”.

A titkár szerint Anatole France a leg ravaszabb emberek egyike volt, minden naivitása mellett. Ha meg akart szabadulni némelykor Cavaillét asszonytól, mindig sürgőnyt kapott: hogy itt, vagy ott fontos könyvet találtak, amit feltétlenül meg kell néznie, mert ezen fordul meg az „Orléáni szűz” sorsa. Mondani sem kell, hogy a sürgőnyt ő maga adta föl, hogy ezzel megtévessze barátját.

Az asszony szerepe

Mig Brousson első könyvében megírta Anatole France munkarendjét: hogyan korrigálta oldalról-oldalra hatszor is kéziratát, hogyan vigyázott a korrekciókra, az interpunkcióra, milyen féltékeny volt arra, nehogy a jelzők gyakran ismétlődjenek, addig ebben a könyvében inkább csak pletykákat talál fel. Ugy állítja be a költőt, mint egy lusta, őszinteség nélküli, bujászkodó embert, akinek nemesak izlése nincs, de még csak nem is szellemes. Az első könyvében Cavaillét asszony volt az, aki a csavargó természetű író rendszeres munkára fogta, rendbehozta a jövedelmeit, közvetítette többek között, hogy a „Noue France Presse” számára politikai cikkeket írjon, nagy honorárium ellenében. Ebben a második könyvében már Cavaillét asszonyról azt írja, hogy nemesak ragaszkodásból és a mester iránti szeretetből térítette őt jó útra, hanem azért, mert férje minden pénzt hárzejátekon vesztette el és az Anatole France jövedelméből lecsipelt pénzekből fedezte nagy háztartása költségeit.

A lapok azzal magyarázzák a két könyv óriási sikerét, hogy Franciaországban már szűnőben van az Anatole France kultusz. A francia nép már nem szkeptikus, hanem hívő és az anatolefrancesz szellem egyre halkulóban van.

SELECT és GRAND mozgók (Grand mozgó a primária udvarán)

Augusztus 8-iki kezdettel mutatja be

Táncoló Bécs

világhírű slágerfilmet. Staudinger Mici kalandjainak folytatása a felejthetetlen „Kék Duna” filmből, Strauss János híres operettje után filmre alkalmazta Fridrich Zelnik. Főszerepekben

LYA MARA

BEN LION, ALFRED ABEL etc. A filmet nagyszerű kórus és jazzband kíséri. — Előadások kezdete: Select 5 és 7 órakor. Grand este 9 órakor

Eső esetén az előadásokat a Select-ben tartjuk.

A Chevra Kadisa

Írta Dr. Löwy Ferencz
(Marosvásárhely)

A legrégebb és legeredetibb zsidó társadalmi alakulat, mely évszázadokon át mind a mai napig fennmaradt, kétség-telenül a Chevra Kadisa (szent egyesület) főleg mint a hitközség és jellegzetesebb is. Hitközség nélkül sokáig tudott és ha kell, ma is meg tud lenni a zsidóság; Chevra Kadisa nélkül már nehezebben. Tudvalevőleg még jóval a zsidó állam pusztulása előtt megkezdődött a zsidóság szétszóródása a szélrózsa minden irányába. A szétszóródásban, de különösen a középkor kimeletlen üldözései és bizonytalansága korában a zsidóságnak ugy kellett átalakulni, hogy egyházi szervezet, sőt hitközség nélkül is megélhesse a maga zsidó életét. Nem is kell nagyon messze visszatekinteni, sőt manapság is sok zsidó ember mint egyedüli zsidó él falun, pusztán, távol és függetlenül a hitközségtől, de azért minden tekintetben kifogástalan zsidó és vallásos életet folytat. Templom nélkül valahogy csak el tud lenni a zsidó, de temető nélkül nem. Egyes ember nem szerezhethet, nem tarthat fenn temetőt, de különösen a régi korbá sosem tudta a zsidó, mikor kell ismét a vándorbothoz nyulni. A sírkőről, sírkövekről pedig a lehetőség szerint gondoskodni akart. Hiszen akár hányszor, midőn a zsidóknak egy-egy városból vagy vidékről favozni kellett, a templomtól bánatosan búcsút vettek és sorsára hagyták, de a temetőről gondoskodtak, hogy azt távozásuk után se bántás, amit még legaldázabb ellenségeik is rendszerint megígértek, sőt sokszor meg is tartottak.

A kegyelet, ez az ősi zsidó erény, mely az első zsidó embert, Ábrahámot arra indította, hogy a Machpela bariangyút készpénzért megvegye magának és utódainak temetkezési helyül, melybe elkönyvölt az Egyiptomban Jáko Jakab pátriarcha, pedig fia, József a kormányzó, bizonyára dísznelyet szerezhett volna neki valamelyik egyiptomi nekropoliszba (halottváros, temető); — ez a kegyelet: és őszehozta és őszertartotta a szétszórót és szervezeten zsidóságot és megalapította a maig is élő és virágzó Chevra Kadisa, zsidó temetkezési egyesület.

Temetkezési egyesület? Hát igen, az — és még sem az. (Tudvalevőleg a sófár is "rombita és azig sem az.") A Chevra Kadisa legfőbb feladata tényleg a halottaknak a vallástörvény szerint való eltemetése a temető megszervezése, jókárban tartása, a sírkövek ápolása őrzése. Ie azért még sem olyan mint más temetkezési egyesület, mely csakis tagjainak temetési költségeit gondoskodik vagy halál esetén a biztosítottak egy meghatározott díjat fizet. A Chevra Kadisa nemcsak tagjainak adja meg a végző kegyeleti ellátást, hanem bármely, aki teljesen ismeretlen zsidó halottat is díjtalanul temetésben részesít, még pedig egészen úgy, mintha teljes díjat fizetett volna. Halottárokot állít neki, megmossa, halott ruhával kaporosva elhajtja. Külön selymet ad és teljes vallásos szertartásban veszi. Ahol Chevra Kadisa működik ott sosem kerül szegény vagy ismeretlen zsidó hullja a város vagy az állam terhére. A zsidóknak a világon méltóan, mely a levintelenben a Chevra Kadisa a revesnyit fölvehetné. De ezzel nem merül ki a Chevra Kadisa munkája. Mindenütt nagyfokú jótékonytárgyakat gyűjtenek betegnek orvost, gyógyszer, élelmezést ad, szegényeket, munkáértelenséget esetről esetre vagy rendszeresen támogat, telen tüzelőanyagot és ruhát oszt és mindenütt rögtön jelentkezik, ahol szervezést vagy nyomort kell enyhíteni. Ezért a zsidóság mindig és mindenütt szeretettel támogatja a Chevra Kadisa anyyira, hogy sok helyen a Chevra Kadisa jobb anyagi helyzetben van mint maga a hitközség, melynek kebelébe tartozik s majdnem azt mondhatnók, hogy túlteng.

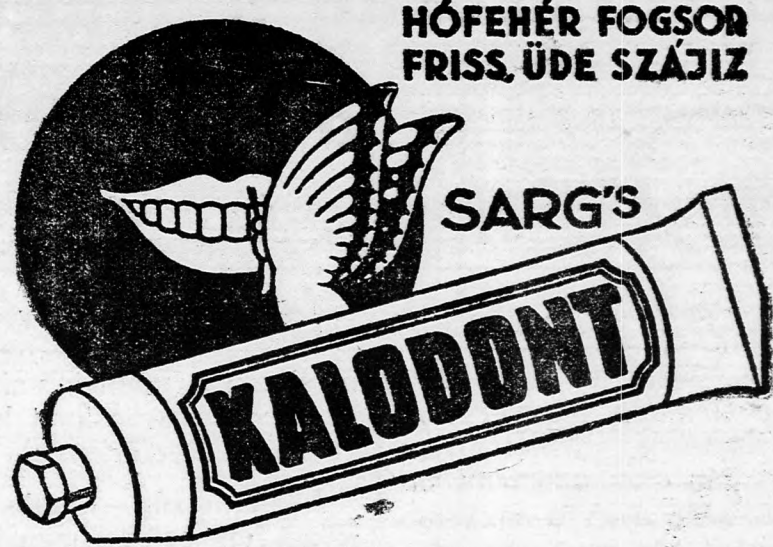
Érdekes és jellemző tekintetben a pesti Chevra Kadisa. Pestit írtam és nem budapestit, mert Budapestben ezenkívül van még — úgy mint külön hitközség — külön Chevra Kadisa is. Tudán, Óbudán és Kőbányán. Azonkívül természetesen — ami azonban csak Magyarországon és a háboruban levált részén ter-

mészetes mindenütt van még külön ortodox Chevra Kadisa is. De ez a pesti Chevra Kadisa bizonyára nem bántja, mert mégis csak ő a legnagyobb Chevra Kadisa a világon a maga 26.000 tagjával. Ennek a páratlan intézménynek legutóbbi tíz évéről számol be dr. Endrei Simon Henrik igazgató-főtákar, a pesti Chevra Kadisa legfőbb irányítója, most megjelent, igazi ráteremtéssel, minde- végig érdekesítően megírt jelentésében az 1916—1926-ig terjedő beszámolójában. „Ez az időszak a pesti Chevra Kadisa fénykora, teljes összeulása és megújodása.“ A háboru, a forradalom, kommun és az ezt követő nehéz gazdasági viszonyok korában mutatta meg a pesti Chevra Kadisa hatalmas teljesítő képességét.

Megteremtette és fönartartja az Aggokházt, a Szeretetházat, a Szeretőkórházat és a Felnőtt Vakok Otthonát. Rendszeres és rendkívüli segélyt nyújt a rászorultaknak, ingyen orvost és gyógyszert a betegeknek, támogatja a Rabbi képző és Tanítóképző növendékeit, a budapesti és a külföldre szorult főiskolai hallgatókat és mindenütt ott van, ahol segíteni, tá-

mogatni kell. Ime egy pár adat: A jelzett tíz évben eltemetett 34.255 egyént, ezek közül 19.929-et teljesen díjtalanul, ami kilenc és fél millió koronájába került, a többiek nagyrészt pedig mérsékelt díjért. A temetővel kapcsolatos költségek a jelzett időben körülbelül 10 millióra ruadtak. Ezzel szemben kiemelendő, hogy az 1926-ik évben 1.871.844.153 korona tagdíj, 1.968.079.109 korona adomány,

HÓFEHÉR FOGSOR
FRISS, ÜDE SZÁJIZ

2.962.860.604 korona sírápolási díj folyt be. Az évi egyenleg 1926-ban több mint 10 millió korona. E tíz év alatt a tagok száma megkétszereződött, de a terhek háromszor annyira szaporodtak. E bámulatos teljesítményekért a legfőbb elismerés Winterberg Gyula és Adler Gyula elnököket és dr. Enhel Simon Henrik főtákar illetik, kik a pesti Chevra Kadisa a világ első chevrajává fejlesztették.

Európa fele despoták uralma alatt él

Lloyd George az európai népek jövőjét csak a demokráciában látja biztosítva

London, augusztus 7. Nemrégben részletesen beszámoltunk a demokratikus pártok nemzetközi kongresszusáról, amelyet az angol liberális párt hívott egybe Londonba. A kongresszus tanácskozásai a kapcsolatban Lloyd George igen érdekes nyilatkozatot tett a demokratikus elvek és intézmények renesszansza érdekében megindult mozgalom céljairól. A nagy angol államférfi a következőket mondotta nyilatkozatában:

— A mozgalom célja mindenekelőtt az, hogy az európai liberalizmus legjobb erőit közös megszervezésre hívja egybe és együttes munkára tömörítse a demokráciának jogai való visszahelyezése érdekében. Már régen nem újság az, hogy Európában a demokrácia erősen visszahanyatlott. Ezzel szemben Amerikában a demokráciában való hit annyira meggyökeresedett, mint például az Isten felsőbbisége vetett bizalom. Ott senki sem akad, aki a demokrácia ellen harcolna, vagy indítványozná merné annak eltörlését. A demokráciát kigunyoló és epéskedő cikkeket, amelyek előkelő európai folyóiratokban látnak napvilágot, Amerikában bizonyára istenkáromlásnak tekintenek. Európában azonban a demokrácia jogosultsága még mindig vitás.

Fél Európát despoták uralják. Az európai népeességnek majdnem fele különböző fajtájú despoták uralma alatt áll. Európa népeességének másik felében viszont milliók vannak, akik rokonszenveznek a diktatúrával és akik saját országukra is szertnék kiterjeszteni ezt a kormányzati rendszert. Szabad országokban: Angliában, Németországban és Franciaországban munkások milliói imádkoznak a proletáriátus diktatúrájért, amely orosz magyarázat szerint a kiválasztott keveseknek a tömegek fölött való uralmát jelenti. Ugyanezekben az országokban sokan titokban, de némelyek egészen nyíltan olyan rezsim után áhítoznak, mint amilyent Mussolini teremtett meg Itáliában. Ezek úgy találják, hogy tulsok az emberek szabadsága és hogy a népeknek erőskezü kormányzatra van szükségük.

Egy lord aggodalmi Lord Sydenham nemrégben cikket írt egy vezető folyóiratba. Ez a cikk hűségesen tükrözi vissza azt a felfogást, amit Anglia udvarházainak társalgóiban és dohányzóiban, vadászházikóiban és weekendházainak tornácain a demokráciával szemben meghonosodott. „A vámegek — írja a cikk — tulságosan hiszékenyek. A sokréti propaganda erősen befolyásolja őket elhározásaikban. Goethe mondja, hogy nincs veszedelmesebb a tudatlanságnál és a tudatlanság a tömegválasztásoknak egyik legfőbb

jellegzetessége. A frázisok politikailag hatalmasabbak a tényeknél, a jól megalapozott érveket még az angol parlamentben is tulharsogja a habzó szitkozódás. A törvényhozás egyre fogyatékosabbá válik. A kormányok nyílt propagandát engedélyeznek aörös forradalom eszméinek és az általános választások vad szerencsejátékká fajulnak. E játszma tétjei azonban az állambiztonság és a birodalom pénzügyi stabilitása. A demokrácia már csak azért sem praktikus, sőt valóságilag áldatlan politikai rendszer.“

A népakarat ellen Mussolini is ilyen érvekre alapítja rendeleteit, amelyekkel a szólásszabadságot eltörlő és eltompitja a parlamentet. Emellett meg kell hagyni, hogy lord Sydenham nem tipikus junker, vagy „vadorzó“, ahogy nálunk a vízözön előtti elvek híveit jellemzik, hanem olyan katona, aki számos állami tisztségben alapos kormányzati tapasztalatokat szerzett magának úgy Angliában, mint a birodalom más részein is. Ez pedig súlyt és jelentőséget ad szavainak. Széles és egyre növekvő réteg gondolkodás módját fejezi ki, olyan réteget, amelyet megfélemlítettek a szociális jelzavak. Ezek az emberek nem akarják a túlság egészségés logikájára bízni érdekeik védelmét. Gyanakszanak a demokratikus intézmények ellenőrizetlen munkájára. Nos, amíg a konzervatív kormány van hatalmon, addig ez a reakciós fecsegés nem egyéb mint hab a vízen. De ha majd egy progresszív parlamentet fognak választani és olyan törvényhozást fognak bevezetni, amely a monopóliumgazdálkodással szemben drasztikusan fog fellépni, akkor ez a ma még csak teoretikus vitázás morgásá fog dagadni és a mozgás kézzelfogható kívánsága „az alkotmány reformja“ lesz. Az olaszországi viszonyokból tudjuk, mit jelentenek e szavak. Jelentik, a rendszabályok egész sorozatát, melyek mind arra irányulnak, hogy a nép akarata ne érvényesüljön. És jelenti, hogy ha a népakarat „nem kívánatos“ irányt vesz, úgy azt egy kis számú oligarchia letértheti. Ezidőszent Lengyelországból hallunk hasonló tervekről. Lehet, hogy ezek nem válnak valóra, de a demokratikus szabadságnak fél Európában való elnyomása joggal idegesíti és aggasztja a liberális gondolkodókat.

Az amerikai választások Néhány hónap mulva az Egyesült Államokban férfiak és nők milliói ama felelőségteljes földat elé kerülnek, hogy megválasszák a következő négy évre a hatalmas köztársaság államfőjét. Ez a szabad választás nemcsak a legfőbb állami tisztviselő személye fölött fog dönteni,

hanem a politika fölött is, amely a köztársaság sorsát a következő négy év alatt irányítani fogja. Háboru vagy béke, alkohol, vagy alkoholtalanu, mindezt a novemberben lezajló választások fogják eldönteni. Európában ma körülbelül 200 millió ember él, akiktől még sem kérdezik, hogy meg vannak-e elégedve azokkal, akik uralkodnak fölöttük és azokkal a kormányrendszerekkel, amelyek országokban érvényesülnek. Még azt sem engedik meg nekik, hogy rosszalásukat fejezzék ki és az elégedetlenkedőkre bőrtön vár. Ilyen körülmények között az európai liberalizmusnak kézzelfogható feladatok megoldásán kell dolgoznia.

Radikalizmus és liberalizmus

Ez a szó: „radikalizmus“ a politikai világban sokfajta eszmét ölel fel. Franciaországban oly embereket értenek radikálisok alatt, akik Angliában a toryhoz tartoznának. A radikalizmus vezetőiként számitanak Franciaországban az olyan szélsőséges egyének, mint Clemenceau és olyan imperiálisták, mint Poincaré. Angliában a szocialisták a radikálisokat a kapitalista hadsereg balszárnyaként tekintik. Amerikában, úgy tudom, a „radikális“ fogalom nemcsak a progresszív emereket földi, hanem olykor a forradalmárokat is. Azonban a „liberalizmus“ szó az egész világon a demokrácia érdekében való harcot jelenti, amely mindenféle despotizmustól és tirannizmustól ment. A háboru megsza- badította a világot a koronás tirannusoktól, de új diktátorokat állított helyükbe akik a Csöndes-óceántól az Atlanti óceánig emberek milliói fölött gyakorolnak önkényes uralmat.

A liberalizmus első feladata, hogy megakadályozza azoknak a tanoknak a terjesztését, amelyek a nagy európai államokban a despotizmus felé vezetnek. Feladata továbbá, hogy az országok demokratáit minden módon támogassa. Ezért harcoltak az angol liberálisok legutóbb megtartott konferenciájukon, hogy az autokratikus kormányzott országok számüzőtt liberálisait vonják be a nemzetközi demokrata konferenciákba. A francia radikálisok aggodó és habozó tagjai ágaskodtak e követelés ellen.

Azonban mindaddig, amíg ezt a javaslatot el nem fogadják, a nemzetközi konferenciának nincs sok jelentősége. Ugy vélem, hogy legközelebbi konferenciánkon újra szóvá kell tennünk a számüzőtt szabadvüek ügyét, mert fórumot kell számunkra teremteni. A demokratikus gondolkodók szavát meg kell, hogy hallja az egész világ, mert csak a demokrácia gondolata frissítheti fel az abszolútizmus terrorjától bémított Európát.

Magyarország a franciákat is legyőzte a vízipolóban

Magyarország—Franciaország 5:3, Németország—Anglia 8:5. Az olimpiás újabb eredményei

(Amsterdam, augusztus 7. Az Uj Kelet tud.) Az amszterdami olimpiás mai szenzáció a vízipóló elődöntők mérkőzése képezte. A magyar csapatnak Amerika felett aratott tegnapi győzelme után már majdnem bizonyosra vehető volt, hogy a nagyszerűen képzett, évek óta összedolgozott magyar polóválogatott feltétlenül eljut a világbajnokságok döntőjéig. A magyar csapat izgalmas küzdelem után győzelmet aratott legveszélyesebb ellenfele, Franciaország felett is. Úgyvagy csak ma délután Németország csapata nehéz és durva mérkőzés keretében csak óriási erőfeszítéssel tudta 8:5-re verni a jelentős játékerőt képviselő angolokat. A világbajnokság döntőjéig így Magyarország és Németország kerültek. Az izgalmasnak ígérkező találkozás felé méltán tekint feszült érdeklődéssel az egész világ sportközönsége, mert a vízipóló világbajnoksága egyike volt az olimpiás legszebb küzdelmeinek és a két döntőbe került csapat erősen megdolgozott elsőrangú helyezéséért. A mérkőzés győztese, ha csak irreális körülmények azt nem befolyásolják, minden valószínűség szerint a magyar csapat lesz. A mai nap részletes eredményei a következők:

Németország—Anglia 8:5 (5:1). Rendkívül erős, durva mérkőzés, amelyet az első félidőben diktált ördöklő irammal nyert meg Németország válogatott csapata. A vezetőgól a németek érik el, amit az angolok azonnal kiegyenlitenek. Heves német támadások egymásután négy gólt eredményeznek s így a félidő 5:1 eredménnyel zárul. A második félidőt a németek újabb gólia vezeti le, mire a közönség biztatására az angol csapat veszedelmes támadásokat kezd és rövidesen 6:5-re javítja fel az eredményt. A németek újra beindított támadásai azonban megállítják az angol iramot, az angol csapat visszaesik s a németeknek két újabb góllal sikerül beállítaniok a végeredményt.

Magyarország—Franciaország 5:3. Az Amerika felett aratott győzelme után favoritnak hitt magyar csapat teljes mértékben beváltotta a hozzáfűzött reményeket és amikor a közönség lelkes óvációja mellett, vízbeszállás után megindult a küzdelem a magyarok mindenre jobban kidolgozott technikai fölény kétségtelemé is tette a győzelmüket, amely nehéz küzdelem és rendkívül izgalmas játék eredménye volt. A francia csapat, bár technikája jóval a magyar csapaté alatt maradt, mindvégig nehéz ellenfél volt és nyíltá tudta teremni a vízipólóbajnokság legérdekesebb bajnoki küzdelmét. A győzelem kihirdetése után a közönség szűnni nem akaró óvációban részesítette a magyar csapatot, amelyet máris joggal lehet tekinteni a vízipóló bajnokság győztesének.

Világrekord a százméteres hátuszásban
Ma leuszták a százméteres hátuszás elődöntőit. Az első előfutamban Kojac USA uszó 1 p. 09. 2mp. alatt világrekordot állított fel. A második előfutamban a magyar Vicskev 1 p. 15.8 mp. váratlanul közepszerű idővel kiesett.

Magyarország—Franciaország 5:3. Az Amerika felett aratott győzelme után favoritnak hitt magyar csapat teljes mértékben beváltotta a hozzáfűzött reményeket és amikor a közönség lelkes óvációja mellett, vízbeszállás után megindult a küzdelem a magyarok mindenre jobban kidolgozott technikai fölény kétségtelemé is tette a győzelmüket, amely nehéz küzdelem és rendkívül izgalmas játék eredménye volt. A francia csapat, bár technikája jóval a magyar csapaté alatt maradt, mindvégig nehéz ellenfél volt és nyíltá tudta teremni a vízipólóbajnokság legérdekesebb bajnoki küzdelmét. A győzelem kihirdetése után a közönség szűnni nem akaró óvációban részesítette a magyar csapatot, amelyet máris joggal lehet tekinteni a vízipóló bajnokság győztesének.

Burileanu bankkormányzót hallgatta ma ki a kolozsvári törvényszék,

aki mint alperes volt megidézve a New-York szálloda bérletéért folyó per tárgyalására

(Cluj-Kolozsvár, aug. 8. Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári törvényszék folyosóján megmélyeséges esend honol a nyári szünidő még tart. A nyári szekció ajtajára kifüggesztett lapról megállapíthatjuk, hogy Newyork szálloda polgári perét ma tárgyalják. Mikor beléptünk a tárgyalóterembe, mindenki felénk fordult. Egy pár másodpercig egy hang sem törte meg a csendet. A tárgyalást Stanescu bíró vezeti. A bírói pódium előtt egy karosszékben egy impozáns alak ül, mellét félméteres ósz szakál borítja: Burileanu, a Nemzeti Bank kormányzója és a Newyork szálloda főbérletje, aki a maga nemében egyedülálló szállodabotrányban az egyik alperes.

Zárt tárgyalás...

Dr. Bratu az alperes ügyéje kérdőleg néz a tárgyalást vezető Stanescu bíróra, mely eszébe jutálja, hogy kérésére zárt tárgyalást rendelt el. A tárgyalás folyamán állítólag olyan epizódok merülhetnek fel, amelyek a szereplők valamelyikére, amennyiben a nyilvánosság elé kerülnének, kellemetlen lehetne. Bratu dr. felszólalásakor idegesen ugrik fel a felperes Rosetti asszony férje és kéri a zárt tárgyalás felfüggesztését és a nyílt tárgyalás elrendelését.

Kérem elnök ur, az igazság érdekében ne méltóztassék teljesíteni az alperesek kérését. Hadd tudja meg az egész világ, mi történt itt. En nem félek a nyilvánosságtól, tudja meg az egész világ, hogyan csaptak be.

Dr. Bratu: A zárt tárgyalás már ki lett mondva.

Stanescu bíró pár másodpercig tétovázik, nem tudja, hogy mi lévő legyen.

Rosetti ismét feléje fordul:

— Ha mint újságírók nem tartózkodhatunk a tárgyalóteremben az urak, kérem, hogy mint az én tanuim lehessenek jelen.

Xantopol ügyvéd az alperes másik képviselője: Nem lehet!

Rosetti: Tehát félnek attól, hogy a nyilvánosság is megtudja az igazat?

Kinos esend következnek ezután, majd Stanescu elnök fávózásra kéri fel a terebmen lévő hírlapírókat.

Aviszontagságos szálloda-bérlet

Alig hagyjuk el a tárgyalótermet, dühösen rohan utánunk Rosetti és felindultan kiáltja:

— Nem engedték meg az uraknak, hogy asszisztáljanak a tárgyaláson, mert Burileanuról van szó, aki biztosan vesztes lesz ebben a perben és ez természetesen megcsorbitaná azt a nimbust, amely pénz öfelségét övezi. Mindenesetre kellemetlen volna, ha a közönség megtudná az ügy kulissza titkait.

Rosetti ezután elmondja a Newyork szálloda bérletének botrányokkal fűszerezett történetét:

— A szállodát Burileanu és Delescu földbirtokos bérletük ki 100 ezer lej évi bérösszegért, Burileanuk 1922-ben albérletbe adták a szállodát, annak ellenére hogy erre nincsenek feljogosítva a tulaj-

donos által. Sőt, expressis verbis, ez ellen kezik megállapodásukkal, 1925-ben Burileanuk G. Bolintianunak és Rosettinek adták albérletbe a szállodát, akik mindkettőn közeli rokonságban állottak Burileanu bankkormányzóval. Két-kétszáz ezer lejt deponáltak garancia képen a főbérletnek s 50 százalékos részesedésben állapodtak meg egymással. Erről a megállapodásról Bolintiananu egy levelet intézett Rosettihez, amely azonban most már nincs Rosetti birtokában. Rosetti állítása szerint ezt a levelet Bolintiananu kicsalta tőle. A levél helyett ennek kitűnően sikerült fényképét mutatja fel, amelyet bizonyos elővigyázatossági szempontok miatt készíttettek el Rosetti.

Ha a lársak nem férnek meg

A két albérlet, Rosetti és Bolintiananu sehogy sem bírtak kijönni egymással és Bolintiananuk sikerült is aláírni az ilyen ügyekben jártnan és tapasztalatlan Rosetti asszonnyal egy olyan írást, amelynek alapján később Rosettinét kirturta a bérletből, sőt később családjával együtt kilakoltatta szállodai lakásáról és valamint egyéb holmiját a Korona szálloda bérletébe Rosettinét panasszal fordult a bírósághoz a kilakoltatás ellen, mire a bíróság visszahelyezte lakásába.

Rosetti ezután okirathamítás miatt bűnvádi feljelentést tett Bolintiananu ellen. Egyidejűleg polgári uton pert indított 7 millió 500 ezer lej elvont haszonért Burileanu bankkormányzó és Delescu földbirtokos, a szálloda főbérletje ellen, akiket azzal vádol meg, hogy segítettek Bolintiananuk ot kijátszani.

A zárt tárgyalás d. u. két óráig tartott Burileanu vallomásában kijelentette, hogy nincs tudomása Rosettiék bérleti szerződéséről. A többi kérdésekre nem válaszol, tekintve, hogy nem tudott a dologról.

Burileanu kihallgatása után Stanescu bíró felfüggesztette a tárgyalást, amelyet holnap reggel folytatnak. Burileanu egyébként ma visszautazott a fővárosba.

Interjú Burileanuval

(Cluj-Kolozsvár, aug. 8. Az Uj Kelet tud.) Még soha olyan tekintélyes szakált-nem láttam, mint a Burileanuel. A Nemzeti Bank kormányzójával ma délután kerültem szembe először. A törvényszék nyári szekciója hallgatta ki a Newyork botrányból kifolyólag. Látszott rajta, hogy kellemetlenül érzi magát a bíróság előtt és hosszú, fehér szakállá idegesen regett.

Már a törvényszéken megkisereltük a bankfejedelem meginterjúvolását, azonban nem tudtuk a közelébe lérkönni, tekintve, hogy a Newyork botrány ügyben Stanescu bíró zárt tárgyalást rendelt el s a bankvezér egy percre sem hagyta el a tárgyalótermet.

Másodszor a Newyork szállodában kerültünk szembe Burileanu tekintélyes szakállával. Politikusok és bankemberek vettek körül és meg tudtuk, hogy már indul is az állomásra. Valóban a következő pillanatban bucsuzott a hajbokoló kolozsvári kitűnőségektől Autójába vágta magát s már rohogott is a pályaudvar felé.

Nem volt veszteni való időm, ha a kormányzóval beszélni akartam. Szerényen megelégedtem egy autóbusszal is, s bár Burileanu Chreystier-jével megelözött, idejében érkeztem ki a pályaudvarra.

A pályaudvaron hangyabolyként gomolygó tömegből szinte kiemelkedett a bankvezér alakja. Itt is egész udvar vett körül. Epen a bukaresti gyors egyik elsőosztályú kocsijának lépcsőjére léptem, amikor eléje léptem:

— Megragadjuk az alkalmat kormányzó ur és arra kérjük, hogy lapunk részére néhány kérdést megválaszoljon. Önt tartjuk a legkompetensebbnek arra, hogy a közvélemény előtt megvilágítsa az ország pénzügyi helyzetét, a költségvetés tárgyalásának eredményeit, valamint a költségvetés perfectualásának és a stabilizációnak következményeit.

— De hiszen már fűtül a kalauz indul a vonat — mondtam mosolyogva — és Ön azt kívánja tőlem, hogy egy félperc alatt elmondjam azt, ami felel hónapokon keresztül vitáztak Románia legkiválóbb politikusai és közgazdászai?

— Csak egy-két rövid kérdést akarok feltenni — mondtam — s ezekre hasonlóképpen rövid válaszokat várok.

Elővettem noteszemet s olvasni keztem:

— Mikor hajtják végre a törvényes stabilizációt s a vele kapcsolatos pénzügyi műveletek nem-e fognak megrázkódtatókat előidézni az ország gazdasági életében?

Ebben a pillanatban felhangzott a vonatvezető éles szipjelzése. Burileanu mondhatnám már a mozgásban lévő vonatról kiáltotta felém:

— Az emberek észre sem fogják venni a tranzakciókat és a stabilizációt. Észrevétlenül fog normalizálódni az ország gazdasági helyzete.

Az utolsó szavakat már elkapta a vonat zakatolása, s Burileanu barátságosan intett bucsut kezével.

h. e.

Irodák részére nélkülözhetetlen butordarab

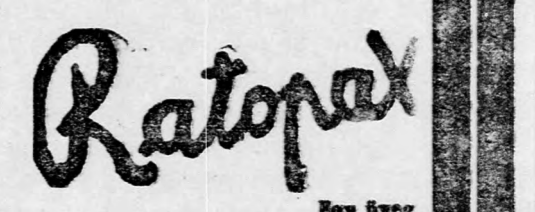
Nappal szék éjjel ágy

Praktikus, kényelmes és elegáns. — Teljesen féregmentes

1500 lejtől már beszerezhető.

Medgyessy Ferenc autogen hegy., Cluj, Calea Decebal No 74.

A TÖKELETES PATKÁNY-ÉS FÉRIRTÓSZER

Egy óráig kinyitja házából az összes patkányokat és egereket kapható gyógyszerárakban és drogeriákban. Ár 115 Lel

Chemom Institut Chimic Sala-Maro

Kérjen mindenütt MATILD-vizet

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi és banság zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jambor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utannyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Lapunk mai száma a gázszolgáltatás miatt beállott üzemmávról következtében csak nyolc oldalon jelenhetett meg.

Chamberlain jobban van. Londonból jelentik: Chamberlain külügyminiszter, amint már jelentettük, pár nap óta tüdőgyulladásban fekszik beteg ágyban. A kezelőorvosok ma kiadott közleménye szerint a külügyminiszter betegsége öröndetes javulást mutat. Ha a javulás továbbra is komplikációk nélkül így folyik, akkor a betegség gyors lefolyását remélni lehet.

Brioninát elsüllyedt egy olasz tengeraltató. Rómából jelentik: A Brionin mellett folyó olasz flottagyakorlatokon végzetes baleset érte az F. 14. számú buvárhajót. A tengeraltató éppen abban a pillanatban, amikor felbukkant a vízből, nekiment a Missori nevű vadászhajónak. A buvárhajó nyomában elsüllyedt. A tenger felett röpködő hidronautok megállapították, hogy a F. 14. negyven méter mélységben fekszik a fővénybe furdóva. Mivel a buvárhajó fekvését pontosan tudták, a mentési munkák azonnal megkezdődtek. Az időjárás kedvezőtlen és a tenger nagyon viharos, de azért remélni lehet, hogy a buvárok rövidesen elérhetik levegővel az F. 14. acélkorpsójába zárt tengerészeket addig is, amíg megfelelő technikai felszerelések segítségével felszínre lehet hozni az egész hajót.

Házkutatást tartottak a Concordia biztosítóársaság kolozsvári ügynökénél. Még élénk emlékezetében él a bukaresti Concordia biztosító cég igazgatójának letartóztatása, amit család bukás vádja miatt fogva tartott a bukaresti rendőrség. A nyomozást ügyfélszolgálat az egész ország területére kiterjesztették, mert a kolozsvári ügyvezetéshez a tegnapi napon utasítás érkezett, hogy házkutatást tartassanak a biztosítóársaság kolozsvári ügynőjénél. Az ügyvezetés rendelkezése a kolozsvári rendőrség részéről Dragichiu igazgató tartotta meg a házkutatásokat, amelynek során Schwarcz Mór ügynök Calea Motilor 122. számú

A brüsszeli szocialista kongresszuson Leon Blum követelte a Rajna-vidék kiűritését

BRÜSSZEL, augusztus 7. A Brüsszelben üléső nemzetközi szocialista kongresszus tegnap ülésén, Leon Blum, a francia szocialisták vezére hatalmas beszédben követelte a Rajna-vidék kiűritését. Leon Blum ebben a kérdésben leszögezte a francia szocialisták álláspontját, mely szerint a kiűritett Rajna-vidéket nemzetközi és kölcsönös ellenőrzés alá kell helyezni, mely azonban csak előjártéka lenne az eljövendő nemzetközi ellenőrzésnek, mely a nemzetközi leszerelés megvalósítása után rögtön kezdetét veheti.

BRÜSSZEL, augusztus 7. A kongresszus mai ülésén Wandervoelde belga külügyminiszter és miniszterelnök mondott beszédet, melyben eles témadást érintett a Kellog-paktum, majd a szovjetek ellen, melynek rendszerét a diktatúrák és szörnyűségek, külpolitikai viszonylatban pedig a butaság rendszerének nevezett, mely ellen a szocializmusnak harcolnia kell.

Marosvásárhely határáig már lerakták a földgázcsöveket

Egyetlen cég sem tett ajánlatot a város többszáz vagont kilevő tüzfűtőcsövegének leszállítására

(Targu-Mures-Marosvásárhely, augusztus 7. Az Uj Kelet tud.) Marosvásárhely állandó bizottsága kedden délután ülést tartott az illes szenzációja miatt, amikor Ciortea mérnök a Nemzetközi Földgáz Társaság (Sonametan) nevében bejelentette, hogy földgázvezeték csöveinek lerakásával elértek a város határait. A Sonametan egyébként Ciortea mérnök útján megkeresést intézett a városhoz, hogy csütörtökön küldjön ki bizottságot a gáz feszítőerejének ellenőrzésére. Amint ez megtörtént

már csak a minisztérium jóváhagyására lesz szükség ahhoz, hogy a vezetékcövek lerakását a város belföldjén is megkezdhessék.

Ezután egy érdekes belügyminisztériumi leirattal foglalkozott az állandó választmány. Nehány héttel ezelőtt a marosvásárhelyi kollégium vendékkajái bált rendeztek a városi kulturpalotában és ezen a bálon több vendég díszmagyarban jelent meg. A szigu-

ranca az esetről jelentést tett felettes hatóságainak és ennek alapján jött létre a minisztériumi leirat, amely a város vezetőségét teszi felelőssé az incidens miatt. Hosszas vita után az állandó bizottság azzal hárította el magát a felelősséget, hogy nem lehetett előzetes tudomása arról, hogy valaki díszmagyarban fog megjelenni a városi épületben tartott bálon, de különben is úgy tudták, hogy Franasovici államtitkár megengedte a Székelyföldön a magyar ruha viselését

Végül a város faellátása került tárgyalásra az állandó bizottság ülésén. A város ugyanis többszáz vagont tüzfűtőcsöveg szállítására írt ki árlejtést, de egyetlen cég sem jelentkezett ajánlattal, holott az árlejtést háromszor is meghirdették. Ebből arra kellett következtetnie a tanácsnak, hogy

a marosmenti vállalatok már egész termelésüket eladták

és így szabadkézből fogják a város tüzfűtőcsövegét beszerezni.

קונקורד
דא חברה פועל צדק בית הכנסת אין ארדאן וזש פיר ימים נראים הכעיל אין פארצייגלען. בעל מוסף דער אין ירושלים זיי מוסס געדאלט לויט איבעררינקאמט מען צור פראגע ווערדען נור בערופענע צו געלאסען אפערטע זיך צו ריכטען.
Kohn David, Oradea
Str. Alexandri 39.

* Bedeus zshmenetrend II. javított kiadása megjelent. Érvényes augusztus 1-től.

— Thomas Mann bibliai tárgyú regényt ír. Münchenből jelentik: Thomas Mann, a világhírű író a napokban értesítést kapott, hogy Japánban lefordították műveinek egy részét. Az író, aki öszre eurpai körutat fog megtenni, most bibliai tárgyú regényt ír, amelynek címe József és testvérei. Az író úgy tervezi, hogy ebből a regényből fog Bécsben és Németország több városában feldolgozni részleteket. A regényben nemcsak József bibliai története van mitológikusan előadva, hanem a patriarchák története is költői feldolgozás alá kerül. A regénynek egy részét már angolra fordították, úgyhogy minden valószínűség szerint a német kiadással egyidőben fog megjelenni az angol bibliai regény is.

Buziási „Phönix” - ásványvíz
borvíz gyógyvíz
Főlerakat: Cluj, Strada Vladimirescu (Mikes Kelemen-utca No 18)

A művelt szülőnek
akkor bölcs a tette,
Ha gyermekét
érett banánnal etette!

Egy német pilóta leszállott a Jungfrau csúcán, Zürichből jelentik: Lusser, Stutgartból származó német pilóta tegnap Daimler típusú sport repülőgéppel, mely skitalppal is fel volt szerelve, leszállott a legmagasabb európai hegycsúcra, a Jungfrau 3450 méter tetején.

Szerda, Edison filmszínházban Stuart Mária.

— Az orv- és gégeorvosok nemzetközi kongresszusa, Kopenhágából jelentik: A napokban zártott le a dán fővárosban a világ orv- és gégeorvos specialistáinak nemzetközi kongresszusa, amelynek megnyitó előadásán a dán király is résztvett. Az elnök Schmigelow professzor francia, német és angol nyelven ismertette a nemzetközi tudományos munkának nagy jelentőségét. A megnyitó után a királynak bemutatották a külföldi tudósokat, közöttük a világhírű hécsi klinikust, Heinrich Neumann professzort, akivel a király félórát tartott diskurált. Az előadók közül nagyobb figyelmet Bárány professzor keltette, aki a polihépződményekről referált. A kongresszuson negyvenegyet nemzet orvostudósa képviseltette magát.

Amateurok, fényképezészek!
Fényképezési cikkeiket a legolcsóbban
BERNAT
papáruháznál, Piața Unirii 29. sz. alatt
szerezhetik be.

Megérkeztek
óriási nagy választékban új népi
מחירים
2, 4, 5 és 9-es garnitúrák, zsargon, német és magyar fordításban, gyönyörű díszes kivitelben, valamint a legfinomabb setem és gyapjú **Taleszim** מליתים és az összes ritulási cikkeket u. m.: שמרת תפילין צנינת מוחות az Erdélyben elismert legolcsóbb és legszőldabb beszerzési forráshoz, a

„SAFRUTH”
zsidó könyvkereskedéshez Cluj
Piața Mihailu Viteazul No 39.
A vidéki szállítás már megkezdődött. Minden 30) lejen felüli rendeléshez egy értékes **ajándék könyvet** cs. tolunk. Viszonteladónak **nagy árkedvezmény**. — Ugyanott kántor és zsargon gramofonlemezek gyári lerakata. — Kérjen ingyen lemezjegyzéket
Hirdessen az Uj Keletben

Kérjen mindenütt
Borszéki ásványvizet
Vezérképviselet
Klein
Samu, Cluj,
Calea Gen.
Dragalina 27

Kárpitos kellékek
zsinegek és zsákok gabona, liszt és gyapjúnak.
Vizmentes **ponyvák.**
Zsák és ponyva kölcsönzés
Boskovics József
Cluj, Strada Regina Maria 15.
Telefon 9-10.

Postai küldeményeknél 20% engedmény!

Vegyileg fest, tisztít **CZINK, Cluj.**

Postai küldeményeknél 20% engedmény.

Szerda: Tyuk
Csak feln
Csütörtök: Ol
lághírű
vendégját
sével. Sz
Péntek: Sül a
játékával.
cigányzen
énekel. S
Szombat este
Labaré-est
kok. tréfa
nők. ének
színpadon
pezszt. I
bumot a
grammos
lönféle tis
hét bárm
előadására
mény tárgy
Mindenki
zel részve
jegy maga
helyarak.
Vasárnap déli
irógépről.
helyarakk
Hétfőn este 9
felölttek
gyet a pé
Kosztolány
főllépésé
40, 30, 20
dele kivé
szám: 398

A tavalyi bé
napig tar

A színház
felhívja a tav
hogy helyüke
két napig, e
fenn. A szính
bérlet keresi
óháját nem
tartani.

Nagyon szé
da azokat a
nem nyilatko
kig személyes
közölni elhat
nehézleles tá
ház uj bérlet
helyét.

itt hívjuk
hogy a szính
ján a legoles
letet váltani:
székre, alsó
felső erkélyen
váltani 100
ben az igaz
a világ egyet
zónségének.

Ma este T
A Fifi ma e
lyett a Tyuk
Echózat kerü
heti előadás
kaptak jegye
nézni ezt a
egyszersmind
bohózatot. Eg
estére az iga
cot. A darab
fogva nem
icányok meg
felöltteknek
előadásra és
nevezett mez
lej egy-egy j
Kiss Feren
nap-ban. A l
magyar szin
mult héten
lanul nagy s
teken este uj

Közgazdaság

Az alacsony betétkamat és a bankjegyzaporítás hírének hatása alatt fellendült az építkezési kedv

Teljes kapacitással dolgoznak a cserép és parkettgyárak. Szilárdulnak az építőanyaggyárak

(Cluj-Kolozsvár, aug. 8. Az Uj Kelet tud.) Eltérően más államok viszonyaitól. Rótriániában és különösen Erdély területén gyenge tavaszi szezon mellett a tél után indul meg nagyobb lendülettel az építkezés. Az idén ez a körülmény még inkább jutott kifejezésre, mert tavasszal az időjárás egyáltalán nem kedvezett az építkezésnek, azonkívül pedig az építkezni szándékozó tőkésék előbb beakarták várni a kormány döntését a régi lakások felszabadításának súlyos kérdésében. Ennek tulajdonítható, hogy június óta a lakbérek erős emelkedést mutatnak.

A betéti kamatok fokozatos leszállítása valamint a bankjegyzaporítás híre váratlanul nagy lendületet hozott az építkezés terén. A helyzet ugyanis az, hogy az adómentességet élvező új lakások ma már jövedelmezőbbek kezdenek lenni, mint ha valaki bankba rakja a pénzt. Amellett a stabilizációra való tekintettel az ingatlanárak is állandó emelkedést mutatnak, ami az üres telek tulajdonosokat arra készteti, hogy építkezzenek. Az építkezési kedvet nagyon elősegíti a bankoknál lapaszatártható penzbőség is. A bankok megfelelő más kölcsönzési lehetőségek híján szívesen

kezdenek visszatérni a régi jelzálogkölcsönök folyósításához. Ezek a kölcsönök amelyek 10-18 százalékosak, egyelőre még rövidlejáratúak ugyan, de a pénzügyi helyzet mindenkor hozzájárulnak a tőlt részletben való törlesztéshez. Vanak bankok, amelyek az építkezési tervek bemutatása alapján már megszavazták a szükséges kölcsönt és mielőtt az új ház tető alatt van, a kölcsönt minden további nélkül folyósítják az építkezés befejezésére.

A Biztató lendülettel megindult építkezések következtében a tavaszi anyaggyárak szilárduló tendenciát mutatnak, bár emelés még sehol sem történt, a vas kivételével, amely a külföldön megindult új hűszorozalom hatása alatt kilogrammonként 60 banival drágult meg. A visszatérő magánépítkezési kedv mellett megkezdődtek, bár még nagyon szerény keretek között, a középítkezések is, aminek hatása alatt az összes anyaggyárak erős kereslet indult meg. A téglák a cserépgyárak valamint a parkettgyárak különösen vannak foglalkoztatva és bár teljes kapacitással dolgoznak, a rendelkezéseket csak négy heti határidőn tudják leszállítani.

Be akariák tiltani a tengeri exportját? Bukarestből jelentik: A katasztrófa fálisan rossznak mutatózó tengeritermés következtében a régi királyság és Besszarába területén hatalmas spekuláció indult meg a készletek értékesítése körül. Egyes vidékeken teljesen elüint az áru, ott pedig, ahol kapható, 14-18 lejt kérnek kilójáért. Ez nemcsak az ottani lakosságot érinti súlyosan, hanem Erdélyt és Bánságot is, ahol már régen elfogyott a tavalyi tengeri. A fővárosi lapok szerint a falusi szövetkezetek szövetsége hatalmas készletek felett rendelkezik, de tartja az árut. A kikötőkben és raktárakban is nagymennyiségű tengeri van felhalmozva, amely kivitelre vár, minthogy külföldön is emelkedik a tengeri ár. Meg nem erősített hírek szerint illetékes körökben ismét felvetődött az a gondolat, hogy betiltsák a tengeri exportálását.

Felemették a bérhajtósziák árát Németországban. A németországi bér-sziágyárak országos szövetsége elhatározta a szokásos szorzószámok feleme

lését. A határozat értelmében a következő áremelést hajtották végre az első osztályba tartozó, vagyis rendes bérből készült szíjakknál 5 pfennig, a második osztályba sorozott árunál 5-6 pfennig a prima árunál pedig 7 pfennig méterenként.

Nemzetközi megállapodás készül a nyomópapíriparban. Európai kezdeményezésre tárgyalások indultak meg a nagyobb papírtermelő államok között egy nemzetközi szervezet alakításáról. A tárgyalások azonban nehezen haladnak, mert Amerika nem hajlandó hozzájárulni a termelési adatok kicseréléséhez, valamint a termelési statisztikára vonatkozó megállapodásokhoz. Anglia egyelőre várakozó állásponton helyezkedett. A kanadai gyárakkal, amelyek az utóbbi időben erősen megvetették a lábukat Európában, különösen Franciaországban, megegyezésre van kilátás a termelés elhelyezése tekintetében, még pedig olyan értelemben, hogy az európai gyárak nem fognak többé uszágpapírt eladni Északamerikában, viszont a kanadai kis kivonulnak az európai piacról.

Augusztusi olcsó mosóáru-vásár!

Szezon utáni leszállított olcsó áron árúsítjuk óriási választékban levő nyári áruinkat most, míg a készlet tart!

HELLER & MOLNÁR

divatáruháza, Cluj (Kolozsvár), C. Reg. Ferdinand 15.

Fehérmű batiszt (Rózsaszín, világoskék, szürke) Lei 25	Vastagszáru, mosott erős vászon Lei 35	Jóminőségű divat mosódelének Lei 35
Egyszínű színtartó zefírek Lei 42	I-a ruhavásznak minden színben Lei 59	Moso crepe de chine (fehérneműre, 1,50 cm. széles, minden színben) Lei 105

Vidéki megrendeléseket utánvéttel szállítunk!

* A máramaroszigeti ort. izr. hitközség templomi énekkarához egy jóhangú basszista és tenorista kerestük. Pályázók küldjék be ajánlatukat fizetési igényeik megjelölésével Hörer Mendel főkantort címére. Gondnokság.

* Bicsad-fürdő nyitva június 1-től. Elsőrangú orvosi szaktekintélyektől ajánlva a gyomor, bél, gége, hurutos megbetegedése, gyomorfekély, vese stb. bajoknál. Ivókúra, meleg ásványvíz és szénsavas fürdők, hideg víz gyógyfürdő és inhalatorium. Strand-fürdő! Állandó fürdőorvos. Diétás konyha, olcsó árak. Prospektust küld a fürdőigazgatóság. Vasut, posta, távirda, helyben. Cim: Baile Bicsad, jud. Satmar.

— A földrengés rombadöntött két mexikói várost. Mexikóból jelentik: Tegnap éjszaka borzalmas erejű földrengés zajlott le Mexikóban. Oaxaca és Inotepas városok minden háza rombadőlt. Hogy mennyi emberéletet pusztított el a katasztrófális földrengés, nem lehet tudni, mert az összes táviró vezeték megsemmisült és a szerencsétlenség gócpontjában egvelőre még kimondhatatlan zűrzavar uralkodik.

Keresünk

minden helyen személyeket, mint fiókvezetőket

Különös ismeretek, raktár vagy üzemi feladatok megkivánthatók. Havi jövedelem: dollár 150-200, csak német vagy francia levelezés kérünk. — Bővebbet

The Novelty-Company, Valkenburg (in Holland)

— Elveszett ékszer. A Saguna-utcában elveszett egy türkszköves nyakendőtű. Az ékszer tulajdonosa felkéri a megtalálót, hogy jutalom ellenében juttassa el Madame Parvu. Tribunal címre.

Világhírű nyaralók és üdülők

Pensiók, internátusok, leány- és fiúotthonok.

Havi ellátási díj tanulóknak 150 P, felnőtteknek 160 P, mely hetenkinti változtatással négy nyaralóhelyre érvényes. Ezer személy referenciája.

Kérjen prospektust (válaszbélyeg).

Pestalozzi Internátus Iroda

(Fédération Internationale des Pensionnats Européens). Budapest V., Aikotmány-u. 4. I. Telef.: Teréz 242-36. Telef.: Teréz 242-36.

Nyaraló és üdülőtelepek:

Magyarországon: Budapest, Siófok, Balatonsződ Svájcban: Gené, Lausanne, Neuchâtel, Luzern, Montreux, Zürich, Lugano, St. Moritz. Franciaországban: Paris, Deauville, Trouville, Biarritz, Aix les Bains, Grenoble, Evian (genfi tó); a francia Rivierán: St. Raphael, Cannes, Nizza, Juan les Pins, Monte Carlo, Menton. Olaszországban: San Remo, Nervi, Venice, Bordighera, Abbazia, Riccione, Roma, Nápoly, Palermo Ausztriában: Wien, Zell am See, Linz, Innsbruck, Salzburg, Ischl. Belgiumban: Ostende. Angliában: London, Cambridge, Brighton, Folkestone. Afrikában: Algír, Tunis.

A fent felsorolt helyek internátusok, fiú- és leányotthonok, pensionátusok - felnőttek részére is, nyitva egész évben át.

A többi helyek július, augusztus és szeptember hónapban vannak nyitva. Társas utazási kedvezmények (25-50%), külön direct Pullman-kocsik. Internátusi díjak: Budapeston havi 90 P, külföldön 110 P.

TÖVZSDE

Valutapiac 1928 augusztus 7 (Rador)

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3175-3178	—	—	49250	3170	1104150	12343	640750	192525
Newyork	16340-16476	51945	5194725	2558	16470	57353	70875	3375	—
London	80-800.0	2522	252175	12421	80050	28452	3441	16386	48550
Paris	645-646	2031	2031	—	46	224150	2771	1319750	391
Milano	863-865	2718	2718	13385	863	3002	3708	17656	52325
Prága	488-489	153950	15399.0	—	.92	169.0	210037	—	29650
Budapest	2875-2876	90.6	905550	—	2875	—	12347	58825	—
Belgrad	—	91280	91280	—	290	1.3775	124525	5929	176
Bukarest	—	317	316	1560	—	348	43187	205750	61
Varsó	—	5820	5820	—	—	6430	7947	37837	—
Bécs	2325-2323	132.50	7329	—	2350	809250	—	47612	—
Berlin	3940-3941	12345	12386	—	3935	1367625	16892	80460	—

Száz le: árfolyama. Zürich (uro) 316, Paris 1560 Budapest 348, Bécs 43100, Prága 20575

Comunitatea Israelită Ant. Ortodoxă - Dej
אויט. ארטה. איד. קולמוסנינגע - דעש
136-1928.

קאנקור
דיא דעשער אויט. ארטה. איד. קולמוס-
געמיינדע זוכט איינען טיכטיגען
שוהט
דער צוגלייך אלס נומער בעל תפלה אונד
בעל קורא פונגערען קאנן.
רעפּעקטאנען מאנען אידע אפּפּערמע
אינשרוארט מיט דעם נאכווי אידער
בעפּאדונג (אבשריפּטען דער קבלות פּאן
3 אנערקאנען ארטה. רבנים) נעבנס אנ-
נאבע דעם אימעריס פּאמיליענשאנדעס אונד
ביזדערגען ווירקענס שפּאַמעטענס ביי דיה
אלול ד'העל"ב בייס געפּערטיגען פּראודיאום
אינרייכען.
געדאלט לויט איבעריקאממען.
צור פּראבע ווירדען נור בערופּענע צור
געלאסען אונד ווירקענאמען נור דעם אקצעס-
טערען פּערטיגען.
פה דעש תע"א. ג' עקב תרפה לפק
פּאַרם ארדענמליך
פּראקעס

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Szerda: Tyukketrec. (Francia bohózat. Csak felnőtteknek! Szám: 392.)

Csütörtök: Olympia. (Molnár Ferenc világhírű újdonsága. Kiss Ferenc vendégjátékával. Poór Lili főlépésével. Szám: 393.)

Péntek: Süt a nap. (Kiss Ferenc vendégjátékával. Előadás előtt Kiss Ferenc cigányzenekarral magyar dalokat énekel. Szám: 394.)

Szombat este 9 órakor: Nagyszabású kabaré-est sorsolással. (Új vigjátékok, tréfák, bohózatok, magánszámok, énekek, táncok! Kisorsolnak a színpadon: 15 üveg valódi Palugyay pezsgőt, 10 darab díszes fénykép-albumot a színház tagjainak autogrammos fényképeivel. 50 darab különféle tiszteletjegyet a következő hét bármely szabadon választandó előadására és igen sok egyéb nyerevény tárgyat. Külön sorsjegy nincs. Mindenki, aki megváltja jegyét, ezzel részvesz a sorsolásban. A belépő jegy maga a sorsjegy is. Rendes helyárak. Szám: 395.)

Vasárnap délután 6 órakor: Mesék az irógépről. (Operette újdonság, mozi helyárakkal. Szám: 396.)

Hétfőn este 9 órakor: A fenevad. (Csak felnőttek számára szolgált ki jegyet a pénztár! Spanyol bohózat. Kosztolányi fordításában. Poór Lili főlépésével. Mozi helyárakkal: 50, 40, 30, 20 és 10 lejes helyárak. Kezdeté kivételesen 9 órakor. Sorozatszám: 398.)

A tavalyi bérlők helyéül már csak két napig tartja fenn a titkári iroda.

A színház igazgatósága nyomtatékosan felhívja a tavalyi bérlők figyelmét arra, hogy helyüket a titkári iroda már csak két napig, a hó 10-ig, pénkéig tarthatja fenn. A színházat t. i. rendkívül sok új bérlő keresi fel igényeivel s ezeknek az óhaját nem lehet továbbra is függőben tartani.

Nagyon szépen kéri tehát a titkári iroda azokat a tavalyi bérlőket, akik még nem nyilatkoztak, méltóztassanak péntekig személyesen, levélben vagy telefonon közölni elhatározásukat, nehogy később neheztelés támadjon abból, hogy a színház új bérlőknek adta ki a régi bérlők helyét.

Itt hívjuk fel a figyelmet még arra is, hogy a színház új bérlérendszerére alapján a legelőszőbb helyekre is lehet bérléteket váltani: A földszinti III. r. támlás-székre, alsó erkélyre, felső erkélyre. A felső erkélyen pl. egy évad-bérléteket lehet váltani 100 lei vagy részletfizetés ellenében. Ez igazán olyan kedvezmény, amit a világ egyetlen színháza sem nyújt közönségének.

Ma este Tyukketrec mozihelyárakkal. A Fifi ma estére hirdetett előadása helyett a Tyukketrec című eredeti párisi előadást kerül színre. A Tyukketrec mai esti előadására ugyanis rengetegen nem kaptak jegyet s így nem tudták megnevezni ezt a hallatlanul mulatságos s egyszersmind szokimondó telivér párisi bohózatot. Éppen ezért tüzte ki ma szerda estére az igazgatóság újra a Tyukketrecet. A darab éppen szokimondó voltánál fogva nem alkalmas arra, hogy fiatal leányok megnézzék s így a pénztár csak felnőtteknek szolgált ki jegyeket erre az előadásra és pedig nagyon olcsó, úgynevezett mozihelyárakon: 50, 40, 30 és 10 lei egy-egy jegynek az ára.

Kiss Ferenc az Olympiában és Süt a nap-ban. A leghíresebb és legnépszerűbb magyar színész, Kiss Ferenc, akinek a múlt héten a Muzsikus Ferkóban páratlanul nagy sikere volt, csütörtökön és pénteken este újra a Magyar színház vendége lesz. Csütörtökön este a Molnár Ferenc Olympiájában lép fel Kiss Ferenc. Partnerei lesznek: Poór Lili, Laczkó Aranka, Miklóssy Margit, Tóth Elek, Kemény László, Mihályfy László. Pénteken este a Süt a nap-ban bucsuzik Kiss Ferenc. Ebben a darabban egyik legjobb szerepét fogja játszani. Ennek az előadásnak külön érdekessége lesz az, hogy előtte Kiss Ferenc cigánykísérettel magyar dalokat fog énekelni.

Mersz-e Mary? Vasárnap este a legkiszépebb angol operette-revüt, a Mersz-e Mary-t adják nagyrésztben új szereposztással: Betegh Bébivel, Kun Magdával, Farkas Lilivel, Tompa Bélával, Ihsz Aladarral, Fülöp Sándorral, Leóvegyvel, Selmecczivel.

Sorsolás és kabaré-est. Szombaton este igen változatos műsoru, gazdag és mulatságos kabaré-est lesz a színházban. A kabaré kivételesen 9 órakor kezdődik. Az új tréfák, magánszámok, kis bohózatok egész serege fogja szórakoztatni a közönséget. A kabaré keretében sorsolás lesz, körülbelül 14-15.000 lej értékű nyerevénytárgy fog kisorsolásra kerülni. Többek között 15 üveg Palugyay-pezsgő, 10 díszes fényképalbum a társulat tagjainak autogrammos arcképeivel stb.

APRÓHIRDETÉSEK
Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Alláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelítség levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Cipészek! Kérjenek árlapot szabadalmazott talpragasztó légrésekről. Stern Béla, Oradea, Str. Avram J. 18.

Cipőkém készítésére megtanítom gyakorlati módon, felelősséggel. Megkeresések "barvegyesz" jellegre a kiadóba keretnek. —

Cipészek! "IDEAL" vegyianyag minden bőrüzletben kapható. Ingyen mintát küld Stern Miklós, Oradea Strada Extra Rares No 1-a.

Férjhezadnám csinos leányomat, 250 ezer lej hozományjal, lehetőleg hivatalnokhoz. Lakást is ka. hit. — Leveleket "Lehetőség kolozsvári" jellegre.

Mérlegképes könyvelő, per fikt munkaerő, német-magyar levelező, román nyelv sm-rettel állását változtatni óhajtja. Megkeresések "Még-bizható munkaerő" jellegre a kiadóhivatába intézendők.

Ujleány lakótársnőt keresek szépen butorozott kerti lakásba, fürdőszoba használattal. Cim a kiadóban.

Fiatalemler zletes köser házikosztót és lakást kap külföldbejárta szobában. — Egyetem-u. 5. 3. ajtó

Gyermekkosci és játékaru gyár azonnal szállít a legelőszőbban gyermekkosci, gyermekbiciklit és hajtá-yokat **Matta Iános** Oradea, Str. Anonima No. .

Keresünk a belváros köz. leben egy szép 1 szobás konyhas lakást im a kiadóban.

Mérlegképes könyvelő, per fikt német-magyar levelező, orakönyvelest vállal. Cim a kiadóban.

Vita- és levelező-örstrást olcsón tartok. Cim a kiadóban

lesz. Csütörtökön este a Molnár Ferenc Olympiájában lép fel Kiss Ferenc. Partnerei lesznek: Poór Lili, Laczkó Aranka, Miklóssy Margit, Tóth Elek, Kemény László, Mihályfy László. Pénteken este a Süt a nap-ban bucsuzik Kiss Ferenc. Ebben a darabban egyik legjobb szerepét fogja játszani. Ennek az előadásnak külön érdekessége lesz az, hogy előtte Kiss Ferenc cigánykísérettel magyar dalokat fog énekelni.

Mersz-e Mary? Vasárnap este a legkiszépebb angol operette-revüt, a Mersz-e Mary-t adják nagyrésztben új szereposztással: Betegh Bébivel, Kun Magdával, Farkas Lilivel, Tompa Bélával, Ihsz Aladarral, Fülöp Sándorral, Leóvegyvel, Selmecczivel.

Sorsolás és kabaré-est. Szombaton este igen változatos műsoru, gazdag és mulatságos kabaré-est lesz a színházban. A kabaré kivételesen 9 órakor kezdődik. Az új tréfák, magánszámok, kis bohózatok egész serege fogja szórakoztatni a közönséget. A kabaré keretében sorsolás lesz, körülbelül 14-15.000 lej értékű nyerevénytárgy fog kisorsolásra kerülni. Többek között 15 üveg Palugyay-pezsgő, 10 díszes fényképalbum a társulat tagjainak autogrammos arcképeivel stb.

APRÓHIRDETÉSEK
Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Alláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelítség levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Cipészek! Kérjenek árlapot szabadalmazott talpragasztó légrésekről. Stern Béla, Oradea, Str. Avram J. 18.

Cipőkém készítésére megtanítom gyakorlati módon, felelősséggel. Megkeresések "barvegyesz" jellegre a kiadóba keretnek. —

Cipészek! "IDEAL" vegyianyag minden bőrüzletben kapható. Ingyen mintát küld Stern Miklós, Oradea Strada Extra Rares No 1-a.

Férjhezadnám csinos leányomat, 250 ezer lej hozományjal, lehetőleg hivatalnokhoz. Lakást is ka. hit. — Leveleket "Lehetőség kolozsvári" jellegre.

Mérlegképes könyvelő, per fikt munkaerő, német-magyar levelező, román nyelv sm-rettel állását változtatni óhajtja. Megkeresések "Még-bizható munkaerő" jellegre a kiadóhivatába intézendők.

Ujleány lakótársnőt keresek szépen butorozott kerti lakásba, fürdőszoba használattal. Cim a kiadóban.

Fiatalemler zletes köser házikosztót és lakást kap külföldbejárta szobában. — Egyetem-u. 5. 3. ajtó

Gyermekkosci és játékaru gyár azonnal szállít a legelőszőbban gyermekkosci, gyermekbiciklit és hajtá-yokat **Matta Iános** Oradea, Str. Anonima No. .

Keresünk a belváros köz. leben egy szép 1 szobás konyhas lakást im a kiadóban.

Mérlegképes könyvelő, per fikt német-magyar levelező, orakönyvelest vállal. Cim a kiadóban.

Vita- és levelező-örstrást olcsón tartok. Cim a kiadóban

KÖNYV ÚJDONSÁGOK

SZASZANOV
Végzetes évek
az európai katasztrófa a cári Oroszország háborus külügyminiszterének beállításában. Paleologuenagy-sikerü naplójának szerkesztője
Ára 408 lei.

SCHIDLOF:
Az érvényesülés művészete
Mindenki hasznát veszi, aki társaságban mozog
Ára 90 lei.

Mau'ice Paleologue
II. Sándor cár tragikus regénye.
Ára 128 lei.

Lucien Murat hercegné
Nagy Katalin cárnő szerelmi élete.
(A híres cárnő első öszinte, leplezetlen életrajza.)
Ára 128 lei.

TOLSZTOJ
Legnagyobb szerelme regénye
Karenina Anna
újra kapható. — A kötetes 1060 lapos regény **ára 384 lei.**

A legnagyobb amerikai díjjal kitüntetett regény
Szállnak a vadludak
Észak sulyos atmoszféráját es egy tipikusan amerikai szerelmi történetét bája él **Osteno** e regényében.
Ára 265 lei

Marian Harry
Kleopatra szerelmi élete
Egyiptom hírneves királynőjének aki egymásután hódította meg a romai birodalom fejeit, első magyarnyelvű életrajza. **Ára 136 lei.**

Mauriac
A méregkeverő
a lélek poétájának, első magyarnyelvű könyve. A ma regényei sorozat. Ára izléses vászonkötésben **231 lei.**

Lehetetlen szabadulni **Wallace** izgató regényének varázsától. Olvassa el

A Poliantha titka
című regényét és ön is megerősíti ezt. **Ára 136 lei.**
A titokzatos banda
Ára 190 lei.

Zola
A pénz
Ára 289 lei.

SHAW
Ember és felsőbbrendű ember.
(Új kiadás.) **Ára 170 lei.**

Ludwigh Wolf
A játékos
Ára 204 lei.

Svábhogarakat

muszkákat biztonságosan kürtja Svábolporral. Hívat. los bizonyítvánnyal garantáltan méregmentes. Embernek, háziállatnak teljesen ártalmatlan. — Egy csomag elgöndőteljes kiirtáshoz. Utánvetel 55 lejért szállítjuk. — Viszonteladónak rabatt. **Mythos Vegyi - művek Rt., Braşov, Telefon 4-32.**

us 8.
y-ült
rak.
álogköl-
lezónók
egyelőre
a pénz-
lnak a
Van-
si ter-
szavaz-
elyt az
minden
kezés be
t épít-
anyag-
nak. bár
vas ki-
egindult
klo-
ult meg-
dv uel-
yon sze-
zések is,
nyagok-
tégla is
keltgyá-
tva és
a ren-
ón tul
követ-
az első
es bór-
a má-
5-6
7 ófen-
szül a
keзде-
meg a
között
ításárl.
halad-
hozza-
serelésé-
sztikára
Anglia
helyez-
amelyek
tették a
Francia-
ilátás a
n, még
európai
papírt
t a ka-
piacról.

REUBENI, a zsidók fejedelme

Írta: Max Brod

26

Fordította: dr. Hamburgné Becski Irén

— Hát magát is elűzték? — Ezt var-
kosszínűnek találta Dávid. A hitközség
alig szabadult ki bajából, újból kezdte
a régi viszálykodást és haragjukat a
leggyengébbekkel éreztették. Kralik
Jakab, Hirschl, s mindazok, akik az
ősz előjárónak, Elia Munkának a gyö-
zelmét irigyelték, hogy az ő pártja,
mert a Lemmel családja ahhoz tarto-
zott, mentette meg a várost. — az
elégületlenek egyszere felemelven
kariákat, együtt suitottak le a sze-
gény toronyörre. Gerzonra, a jó óriás-
ra, aki csendes kabultságában, telje-
sen védtelenül áldozatul esett nekik.
Milyen nemes bosszu! — Így történt?
— De Gerzon nem felelt, egyáltalán
nem tudta, hogy mi történt vele. Ta-
lán önszántából távozott, felkereked-
ett, hogy megkeresse Dávidot. A vi-
szontlátás öröme ragyogott szemé-
ből. Nem sok hiányzott, hogy mint a
torony erkélyén Dávid lábaitól
vesse magát. Mialatt Dávid kérdés-
kódolt, odaérkezett Monika is. —
Ugyan hagyj őt, hiszen halálosan
éhes. Hát nem látod?

Bevitték a korcsma kertjébe, vala-
micske tejet öntöttek belé. Akkor el-
aludt, elnyulva a ház előtti padon.

Monika hálószobájából egy párnát
hozott elő és feje alá tette. Hogy a
vakító reggeli nap ne bántsa anyvira
a szemét, kifeszítette mellkendőjéi két
bokor ága között, melyek a pad mel-
lett ringatódtak. Azután kihasznál-
ván első pihenőjüket (eddig napok óta
folyton utban voltak), a közeli patak-
ban néhány ruhadarabot mosott ki
maguknak és kiterítette a rétre szá-
radni. Dávid Gerzon mellett ült a pa-
don és a legyeket hessegette róla. Egy
békés óra telt el, melyben az utolsó
napok lármája túlhangsúlyozta a ma-
darak örömdőlését, csak elmosódva élt
már benne. Zöld nap a bokrok között.
A fák egyhanguan zugták, jó. Dávid
egyre szorgalmas asszonykaja után
pillantott. Boldognak érezte magát,
büszkének. — egy kis háztartás jele
volt ez már, egy saját háztartásnak
a szerény kezdete, mely ebben a
csendes korcsmakertben ütötte fel el-
ső tanyáját.

Monika is visszajött, mellé ült. —
egymást szonson átkarolva, nézték
az alvó aggasztányt. Arca beesett volt
és a vöröss forradás mellett egy friss
seb ragyogott, amit ökölrel vagy kő-
dobással okoztak. Vajon mire gon-
dolt Monika? Talán atyjára, akit a ko-
vácsműhelyben hagyott s aki épen
ilyen őszhajú öreg ember. Most köny-
nyek jelentek meg a szemében. Külö-
nös, hogy Monika épen olyan keveset
lészelt a szüleitől, mint ahogy Dávid
sem említett előtte az övéit.

Az anya már olyan öreg — zugott
hirtelen fiúlébe, mintha félhangosan ő
maga mondta volna.

Gerzon megmozdult álmában, fel-
sóhajtott.

Monika mellette termett, hogy ké-
nyelmesre igazítsa párnáját.

Ez bátorságot öntött Dávidba, hogy
kimondja azt, amire már régen gon-
dolt. Ő bizony félt attól, hogy Moni-
ka tehernek az alig elnyert szabad-
ság megterhelésének fogja érezni a
jövénnyt. — Nem hagyhatjuk itt ma-
gára. Magunkkal visszük őt.

Monika vissza, őszinte pillantással
csodálkozott el: — Ez csak termé-
szetes.

Milyen hálás volt neki a fiu! Sokáig
némán szorongatta a kezét. És amint
most felállt, hogy a mosás után néz-
zen, áhitattal nézett karcsu, fehér,
aranyhajú koronázott kalapja után.
— mintha az egyszerű érzés Istene
után, a természet Istene bámult vol-
na. Most hallgatta csak igaz áhitattal
az éneklő madarak hangversenyt.
Milyen más volt ez, mint a városban

a verebek üzleties rikácsolása és re-
kedt alkudozása. Milyen másképp esat
tognak itt a madarak a közeli tölgy-
erdőben, gyöngéd és változatos futá-
mokban, kérdésekkel és feleletekkel,
szinte mondhatni okosan és nemes
gondossággal. A szerelemről énekel-
nek, az élet sokféle örömről és gyö-
nyörűségéről, ha helviesen él az em-
ber, a természet parancsai szerint. De
nemcsak a madarak hangja változott
meg, mióta elhagyták a várost, hanem
Monika egész lénye is. Gazdagabb
lett, memesebb — és ő maga is, úgy
érezte, egész más lett. Az éjszakák
sietős mohósága, amelyet egymást
keresték eddig, helyet adott egy más
érzésnek, bensőségesebbek lettek és
emberi bizalommal voltak egymás
iránt.

Féltékenység volt-e, hogy szerelmi
boldogságában elfelejtkezett anyjá-
ról? Megfoghatatlan módon anyját
most egész közel érezte magához. És
ez az anya nem volt haragos. Az
éneklő madarak magasztos hangver-
senyéből kihallatszott az ő hangja is.

Monika ismerte az erdő gyöngvítő
füveit. Egy teátt készített az öregnek,
amely szemmeláthatólag feldélki-
tette őt. Délután már mind a hárman
felkerekedhettek.

Hegyre fel, hegyről le haladt a kü-
lönös kis társaság. Az öreg messzire
kínagasdva, a közepén, jobbra és
balra a két boldog ember, a szerelme-
sek, kissé támogatva őt kariukal, de
inkább barátságos kedveskedésből, s
nem azért, mert segítségre volt szük-
ségre. Mert ő nem szorult rájuk, dere-
kasan lépkedett és gyakran megelőz-
te őket. Bátor gyalogló volt. Dávidnak
eszébe jutott Áser Lammlein tévely-
gése a velencei tengertől Csehország-
ig: az öreg hozzászokhatott a vándor-
lásához. Monika fantáziája másképp
látta a dolgot. Midőn az öreg hegynek
felé ment egy daraggal s most az ut-
kanyarulatnál állott, s a tölgyfák kö-
zül a völgybe lenézvén, szíve mélyé-
ből, szokása szerint, mintha csak ez
is »hivatásához« tartoznék hangosan
felsóhajtott — a leszálló nap besugá-
rozta vörös haját és széttépett, lo-
bogó koponyvét. — Monika hirtelen fel-
kiáltott és gyermekes ijedséggel muta-
tott a gyöngéd arcú öregre: — Nézd
csak az örök bolgvo zsidó!

Milyen szép volt tőle, hogy nem
félt az ijesztő Ahasvértól. Az ő Dávid-
jának az Ahasvéri volt, s ez elé volt
alhoz, hogy szeresse és kedvében jár-
jon. Dávid azt se tudta, hogy hogyan
mutassa meg neki megindultságát.
Gyöngéde megfogni a kariát, végig
simítani korcsu vállain. — ezt eddig
is megtette és saját örömeire tete.
Mit kezdjen most, hogy megmutassa,
hogy imádja és a lábainál szeretne fe-
klődni. Nem talált megfelelő öszöt,
megfelelő kifejezést odaadására. Így
maga elé zúmmogott valamit. Egy dal
volt, melyet sohasem hallott még, egy
új dal, úgy, ahogy a szívéből fakadt.
Köszönet, és bátor, ujjongó boldogság,
még így halk, szótlán dudolásában is.
Magában énekelte, szakadatlanul.
Még akkor sem hagyta abba, amikor
egy faluba érték.

Monika meglökte: — Ne imádkozz
a falusiak előtt!

— Hiszen nem imádkozom.

— De ugy halogsz.

Megszégyenülve hagyta abba —
arra is ügyelt, hogy ne lépjen tulságos
nagyvoktat. Monika már gyakran ij-
gyelmezette, hogy milyen csunván
jár, ilyenkor még a szokottnál is ki-
sebb volt.

Különbön nemsokára kiderült, hogy
az öreg Gerzon nemcsak, hogy nem
volt terhiúre, hanem váratlanul, köny-
vebbségükre vált. Már néhányszor
rossz szemmel nézték a fiatal párt.

Hogy nem voltak házások, azt első
pillantásra lehetett látni. És ifjuságuk és
félnék fellépésük miatt némelyik
korcsnáros nem akart nekik szállást
adni. A különbség is feltűnő volt ket-
tejük között: a leány karcsu volt és
szőke egy teljes fejfel magasabb, mint
a fekete hajú fiu, akinek világai vise-
lete dacára első látásra fel lehetett is-
merni, hogy zsidó, vagy külföldi. Mi-
kor Gerzon csatlakozott a csoporthoz,
annak rögtön megbízhatóbb kinézése
lett. Most olyanok voltak, mint a test-
vérek, az öreg pedig apjuk lehetett.
Mindjárt az első este meglátszott kö-
vándorlásuk előnyös volta, minden
főlöleges beszéd nélkül szállást kap-
tak az első kocsmában.

A vacsoránál sem beszélt Gerzon,
nem vett részt a történetekben, nem
kérdte, hogy hova utaznak és
egyáltalán nem értette, hogy mi törté-
nik körülötte. Dávid valósággal meg-
ijedt, mikor az óriás hálókamrájuk-
ba kísérte őket, végül kinyitotta a
száját. Úgy látszik hogy mégis gon-
dolhatott valamit, mert sajátosság,
elégedett arckifejezéssel nevetgél,
mely a jámborságnak és tovasuhanó
sóvárgásnak volt a vegyülete: —
Jafet szépsége akozzék Sém sátorai-
ban.

— Mit mondott? — kérdezte ag-
gódva Monika elnyúlás előtt.

Dávid, mint akit ráitakapnak: —
Semmit. — Csak egy áldás volt.

26.

A következő nap Gerzonnak láza
volt. S mégis ő volt az, aki legjobban
sürgette a továbmenést. Hova? Úgy
látszik, azzal nem törődött. Észak ki-
rályáról beszélt, aki legyőzte Dél ki-
rályát a tizsarvu állatról és a lepe-
csélt könyvről. »Es közel van a
vég« kiáltott fel mindig újból.

Ha tovább vándoroltak, ő mindig
előbbre vot egy darabbal bár sokszor
kifogyott a lélekzete. Monika gondo-
san gyöngvítgatta teáival a köhögését.
De Gerzon teste láthatólag egyre job-
ban összeesett, fogvott. — mint ahogy
szelleme is rég nem élt már emberek
és emberi körülmények között.

— Nem szomorú ez? — kérdezte
Dávid.

Monika ezt nem értette. Az ember
él és meghal. Mi van ebben szomorú!
Amig Gerzon élt, addig odaadással
ápolta. De látni lehetett, hogy halála
nem volna megrázó számára. — nem
azért, mert csak rövid ideje ismeri a
toronyört, hanem mert nem nagyon
érinti őt a halál, nincs sok köze
hozzá.

— Ha már Drezdában volnánk —
mondta nyugodtan — úgy kórházba
szállíthatnánk, ahol nyugodtan meg-
halhatna.

— Nyugodtan — meghalni? De én
azt akarom, hogy éljen.

— De hiszen végét járja. Hát nem
látod, hogy ő maga is meg akar halni!

— Én nem engedem — fel kell keres-
nünk egy oryost és igykeznünk kell.

— Ezzel csak megnehezítet a halá-
lát. Mért nem engeded, hogy nyugod-
tan meghaljon? Folyton közeli halálá-
ról beszél.

— De egész másképp érti. Szenvedé-
seinek végére gondol.

— Csak a halál a szenvedések vég.

— Talán a templomban hallotta? —
gondolta — Mindegy, teljes meggyőző
dészel hagyta el a szó viruló aikait —
és ő megcsodálta, hogy míg egyrészt
olyan vidáman és elfogulatlanul tud
élni, másrészt olyan kicsire becsüli
ezen világ örömeit, szinte egyforma
könnvetséggel fogadja az életet és a
halált. Dávid magába nézett: ő félt a
haláltól és ez volt a legfőbb különbség
közte és a társnője között. Ez tehát az
idegenség érzésének oka. Minden gon-

dolatához hozzátapadt. — a szép bar-
nazöld rdőben is, melynek sürije min-
dig újra eszébe juttatta, hogy ebben az
árnyékban és buvóhelyekben állatok
pusztulnak, egyik a másik körmetől át-
furva, felhasítva, széttépvé. A lemenő
nap fénye a szelid dombokon — most
fogják meg a legyeket a pókhálóokban.
Kegyetlen világ! Ez ellen a kegyetlen-
ség ellen csak egy módszer segít: Ne
féljünk a haláltól. Ezt az eszközt alkal-
mazza minden teremtmény, mely a
természet kezében van. Mi zsidók va-
gyunk az egyetlenek, akik más utat
prbáltunk. Félelemmel és elővigyáz-
tossággal szeretnénk a retteneteset el-
kerülni. Apám az előírásait, szabá-
lyaival és jószágával rendet teremtvén,
— javítja a természetet. De milyen
eredménnyel! Minden erényünk dacá-
ra, csak oly gonoszok maradtunk, mint
a többiek, ártunk — magunknak épp
ugy. — mint a népeknek, melyeknek
husába nyilvessző módjára beléfuród-
tunk, miközben körülöttük minden ég.
Félünk attól, hogy rosszat tegyünk. De
ez épp olyan rossz hatással van em-
bertársainkra, mintha nem félünk.
Számunkra még sokkal rosszabb, —
mert nincs nyugodt pillanatunk a féle-
lem miatt.

(Folyt. köv.)

Utazó urak! Hotel Park
(vis a vis gara Satu-Mare)
Restaurant Ratz המסעדה רטצ kitanó
házi konyha, gyors és
figyelmős kiszolgálás. Garantiált féreg-
mentes szobák kaphatók

SZABÓ IMRE
történeli regénye

Az utolsó máglya

megjelent
könyvalakban
A számozott példány
ára 120 lei.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztá-
lyában, Cluj, Str. Baroa L. Pop No. 10.

Könyvelési és üzleti könyvek
különleges vonalazását készíti a
Cartea Românească
könyvgyár — Cluj
pontosan, jól és olcsón

Rönköt tölgyet
vásárol, ugyszintén **diót**
másat is, lehetőleg 40 cmtől felfelé,
de 30 cmtől is. **Feuerstein** Kálmán
fakereskedő, Cluj, C. Victoriei 61. Csak
komoly tételekre kérek komoly ajánlatot

KIADÓHIVATAL
Str. Baroa
SZERKESZTŐSÉG
Ejeli telefon
ELŐFIZETÉSI
Egész évre
Félévre
Negyedévre
Egy óra . . .

XI évfolyam
1928 augusztus
• 568

Stre Pa

Idestova a „b
reánk s még e n
is, mint bántó a
góan tudatunkb
Hatalmas néme
francia tiszték
lás, a bíraskodá
nyitása, ami ter
zeti öntudat áll
Közben megk
mók, ezer frázis
francia közeled
mulva Párisban
lyos állam kü
ugynevezetel. K
alírja. Minde
a valóságban m
nek gyakorlati
Nem csoda té
soknak ebben a
a német politik
tákkal, vegre tis
tet, pontosan tu
érdekében hang
nyire veszik ko
hatalmának bur
A rajnai meg
ezideig egy an
szabotálni így
világ profista
let, amit Leo
szocialista kon
talmás beszéde
risi látogatása,
szintén a rajna
désével van sz
mann elérkeze
hogy végre
azokkal a hiva
nek könyvtől
szüntelése. Str
német és prog
mény érzi, ho
dés és bizalon
meddő teorია,
zásokban a le
és militárista
e közeledés le
Ezért van o
lentősége Stre
nak. Ezen a
tisztázódnai fo
politika expon
Poincaréval,
veszik-e a né
ezzel az euró
díj a pacifist
ként használt
teljes nyugod
azt a gigász
mely, ha az
dik tovább, v
ban fog kiroh
Tényként k
cia politika n
nem is zárkó
megszállás n
labilag nem
követelményr

Kiss F
OL
Po